''ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार''

- शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचलित

आर्टस् अॅण्ड कॉमर्स कॉलेज, कडेपूर.

ता. कडेपूर, जि. सांगली.

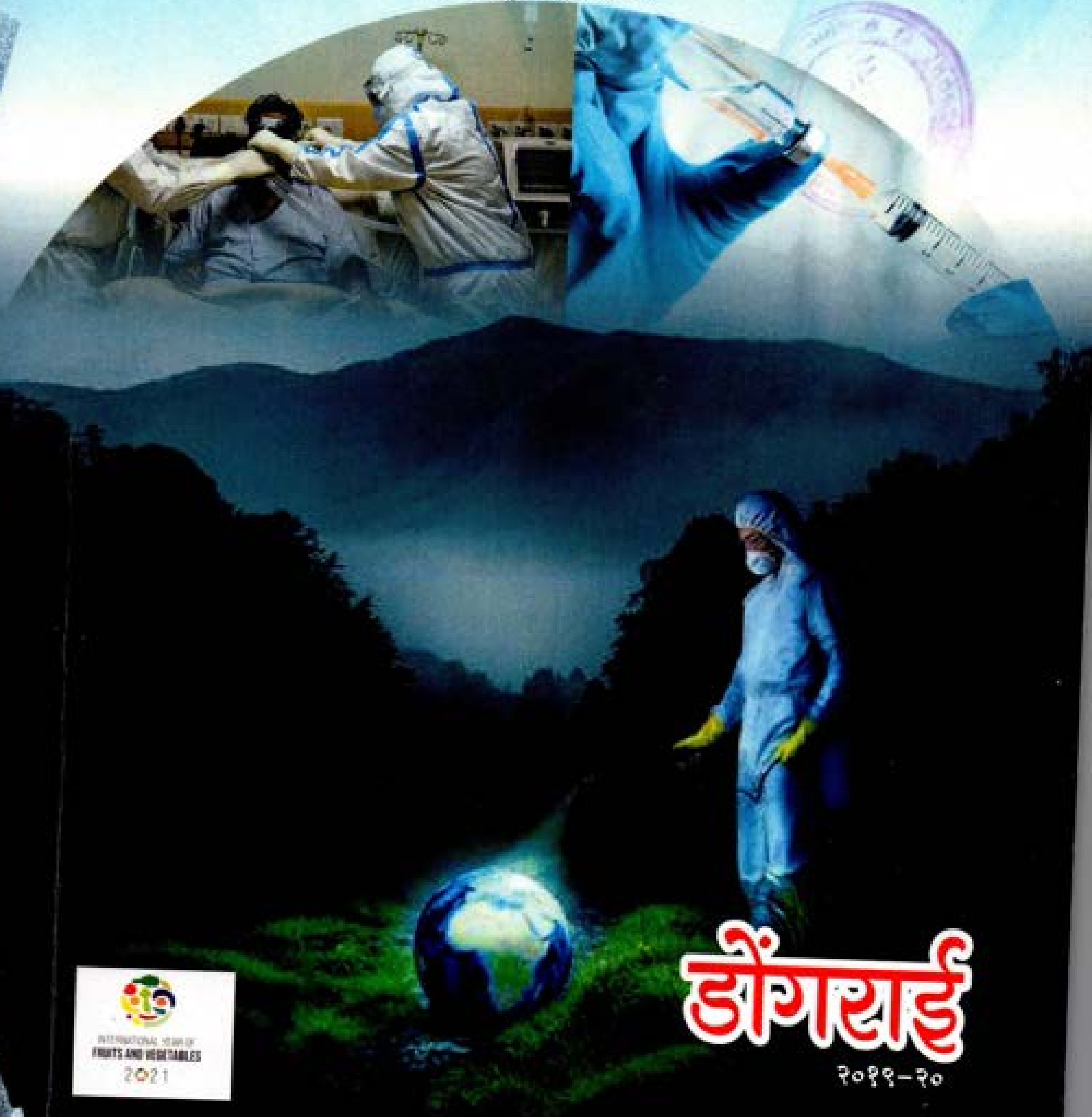

INTERNATIONAL YEAR OF FRUITS AND VEGETABLES 2021

डोंगराई

२०१९-२०

''ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार''
- शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचलित

आर्टस् ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, कडेपूर

ता. कडेगांव, जि. सांगली.

डोंगराई २०१९-२०२०

* अध्यक्ष *

प्राचार्य एस्. टी. शिंगटे

संपादक

प्रा. सौ. आशाराणी हावळे

* विभागीय संपादक

प्रा. कुमार इंगळे (मराठी)

प्रा. सुनिल खोत (हिंदी)

प्रा. अभिजीत दळवी (इंग्रजी)

* जाहिरात विभाग

प्रा. डॉ. एच. पी. शिर्के (प्रमुख)

सर्व स्टाफ : सदस्य

* मुखपृष्ठ संकल्पना

श्रीमती निलीमा थोरात

* मुद्रक

अमोल एंटरप्रायजेस, मिरज.

डोंगराई २०१९-२०२०

प्रकटन

भारत सरकारच्या १९५६ प्रेस ॲक्ट रजिस्ट्रेशन ऑफ बुक्सच्या कायद्यातील ८ नं. ४ अन्वये आवश्यक ती माहिती –

❋ प्रकाशन स्थळ	:	आर्टस् ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, कडेपूर ता. कडेगांव, जि. सांगली.
❋ प्रकाशन काळ	:	वार्षिक
❋ प्रकाशकाचे नांव	:	प्राचार्य एस. टी. शिंगटे
❋ राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
❋ पत्ता	:	आर्टस् ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, कडेपूर ता. कडेगांव, जि. सांगली.
❋ संपादक	:	प्रा. सौ. आशाराणी हावळे
❋ राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
❋ पत्ता	:	आर्टस् ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, कडेपूर ता. कडेगांव, जि. सांगली.
❋ मुद्रक	:	श्री. अमोल विलास माने
❋ राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
❋ पत्ता	:	अमोल एंटरप्रायजेस, मंगळवार पेठ, चौंडेश्वरी कॉम्प्लेक्स, मिरज, जि. सांगली.

मी प्राचार्य डॉ. उदयसिंह मानेपाटील जाहीर करतो की, वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व समजुतीप्रमाणे खरी आहे.

स्थळ : कडेपूर
दि.: १५/०४/२०१९ **प्राचार्य एस. टी. शिंगटे**

अंतरंग

प्राचार्यांचे मनोगत

संपादकीय

साहित्य विभाग
वरिष्ठ व कनिष्ठ विभाग
मराठी
हिंदी
इंग्रजी

विविध उपक्रमांची क्षणचित्रे

अहवाल विभाग

या नियतकालातील कविता, लेख, कथा व इतर साहित्य व मत प्रवाहाशी संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही. अंकातील साहित्य कृतीच्या स्वतंत्रतेची व अन्य जबाबदारी संबंधित लेखक व लेखिकांची आहे. या अंकातील मताशी प्रकाशक व संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही. (फक्त खाजगी वितरणाकरित)

– संपादक

"ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार"

– शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचलित

आर्टस् ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, कडेपूर

ता. कडेगांव, जि. सांगली.

डोंगराई २०१९-२०२०

*** ध्येयधोरण ***

ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार
सत्य, शील, प्रामाणिकपणा, चारित्र्य, पिळवणूक प्रवृत्तीस आळा, सेवा आणि त्याग
या मौलिक निष्ठा जीवनात उतरविण्याचा प्रयत्न करणे हा सुसंस्कारी शिक्षणाचा हेतू राहील.
आचार, विचार आणि उच्चार यांच्या पावित्र्यावर आग्रहपूर्वक भर देणे.

संस्थेची प्रार्थना

हरे राम हरे राम राम राम हरे हरे ।
हरे कृष्ण हरे कृष्ण कृष्ण कृष्ण हरे हरे ॥
राम कृष्ण रहीम ख्रिस्त बुध्द झरतुष्ट्र ।
महावीर मानवसंत मानव्याचे दीपस्तंभ
लीन दीन होऊन त्यांचे
वंदुया चरण ।
सत्य, शील, प्रामाणिकता
त्याग, पिळवणुकीस आळा
मानव्याचे अधिष्ठान
ईशरतत्व दर्शन ।
यांचे ज्ञान नि विज्ञान हाच सुसंस्कार ।
विवेकाच्या आनंदाचा लाभ शिक्षणांत ।

– शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् ।
विश्वानिदेव वयुनानि विद्वान ।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो
भूयिष्ठां ते नम उक्तिम् विधेम् ।

– ईशावास्योपनिषद्

संस्थेची उद्दिष्टे

- संस्थेच्या शाळा व उपशाखांतून जात, धर्म, पंथ अथवा वर्ण भेदाभेद मानजा जाणार नाही.
- संस्था राजकारणापासून अलिप्त राहिल.
- जीवनात हरघडी साधेपणा व काटकसर यांची जपवणूक संस्था करील
- संस्थेच्या शाखांचे विशेष सर्वांना पाहुण्यास खुले व उपलब्ध राहतील.
- सामान्य समाजाच्या सुसंस्कारी विकासाच्या ध्येयासाठी उत्स्फूर्तपणे वाहून घेणारे आदर्श समाजसेवक निर्माण करणे
- प्राचीन काळातील गुरुपरंपरेला धरुन शिक्षक कार्यकर्त्यांच्या आदर्श जीवनाच्या धडयातून नवीन शिक्षण पध्दती निर्माण केली जाईल. जिच्यामुळे आत्मसमर्पण, प्रामाणिकपणा, सत्य, समता, बंधुता या वृत्तींचा परिपोष केला जाईल, स्वतंत्र विचारवृत्ती आणि नवनिर्मिती यांची कुवत विकसित करणे.
- संस्थेचे देणे असल्यास आपण सार्वजनिक पैशाचा दुरुपयोग करतो याबद्दल कबुली जबाब देणे.

"ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार"

- शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

आर्टस् ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, कडेपूर

व्यवस्थापक मंडळ २०१५-२०२१

मा. नामदार चंद्रकांत (दादा) बच्चू पाटील	अध्यक्ष
मा. रघुनाथ मनोहर शेटे	उपाध्यक्ष
मा. संपतराव अभयकुमार गोविंदराव साळुंखे	उपाध्यक्ष
मा. प्राचार्य अभयकुमार गोविंदराव साळुंखे	कार्याध्यक्ष
मा. डॉ. पुंडलिक नामदेव काळभोर	कार्याध्यक्ष
मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी मुरलीधर गावडे	सेक्रेटरी
मा. पुंडलिक शामराव चव्हाण	सहसचिव प्रशासन
मा. प्राचार्य डॉ. राजेंद्र विश्वनाथ शेजवळ	सहसचिव अर्थ
मा. रवींद्र रामचंद्र चव्हाण	सदस्य
मा. अविनाश दिनकर पाटील	सदस्य
मा. संपत बंडू मोरे	सदस्य
मा. सदाशिव कृष्णा कुंभार	सदस्य
मा. प्राचार्य डॉ. युवराज अंबादास भोसले	सदस्य
मा. सिताराम महारु गवळी	सदस्य
मा. श्रीराम शरदचंद्र साळुंखे	सदस्य
मा. अविनाश नामदेव कदम	सदस्य
मा. कृष्णा गणपती बिसले	सदस्य

विश्वस्त मंडळ २०१८-२०२१

मा. प्राचार्य अभयकुमार गोविंदराव साळुंखे	कार्याध्यक्ष
मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी मुरलीधर गावडे	सेक्रेटरी
मा. प्राचार्य डॉ. राजेंद्र विश्वनाथ शेजवळ	सहसचिव अर्थ

आजीव सेवक समिती

मा. प्राचार्य डॉ. युवराज अंबादास भोसले	अध्यक्ष
मा. पुंडलिक शामराव चव्हाण	सेक्रेटरी
मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी मुरलीधर गावडे	सदस्य
मा. प्राचार्य डॉ. राजेंद्र विश्वनाथ शेजवळ	सदस्य
मा. सिताराम महारु गवळी	सदस्य
मा. भाऊसाहेब नानासाहेब सांगळे	सदस्य
मा. कृष्णा गणपती बिसले	सदस्य
मा. डॉ. अशोक आबा करांडे	सदस्य
मा. मारुती निवृत्ती माळी	सदस्य
मा. डॉ. सिताराम यल्लप्पा होनगेकर	सदस्य
मा. विष्णू सुबराव पाटील	सदस्य
मा. शशिकांत यशवंत काटे	सदस्य

महाविद्यालय विकास समिती

मा. प्राचार्य अभयकुमार गोविंदराव साळुंखे	अध्यक्ष
मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी मुरलीधर गावडे	सचिव व्यवस्थापन मंडळ
मा. बी. बी. पवार	सदस्य विभागप्रमुख (प्राचार्य नियुक्त)
प्रा. डॉ. एच. पी. शिर्के	सदस्य (प्राध्यापक प्रतिनिधी)
प्रा. डॉ. ए. होनमाने	सदस्य (प्राध्यापक प्रतिनिधी)
प्रा. श्रीमती एस्. वाय. पाटील	सदस्य (प्राध्यापक प्रतिनिधी)
श्री. आर. डी. पवार	सदस्य (शिक्षकेतर कर्मचारी प्रतिनिधी)
मा. लालासाहेब यादव (आबा)	सदस्य (सामाजिक क्षेत्र)
मा. बबनराव यादव (भाऊसाहेब)	सदस्य (संशोधन क्षेत्र)
मा. पृथ्वीराज देशमुख (बाबा)	सदस्य (शिक्षण क्षेत्र)
मा. संग्रामसिंह देशमुख (भाऊ)	सदस्य (औद्योगिक क्षेत्र)
प्रा. जी. आर. बागवान	सदस्य (समन्वय IQAC)
रिक्त	सदस्य (अध्यक्ष, विद्यार्थी संसद)
रिक्त	सदस्य (सचिव, विद्यार्थी संसद)
प्राचार्य एस. टी. शिंगाटे	पदसिध्द सचिव

।। ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षण प्रसार ।।

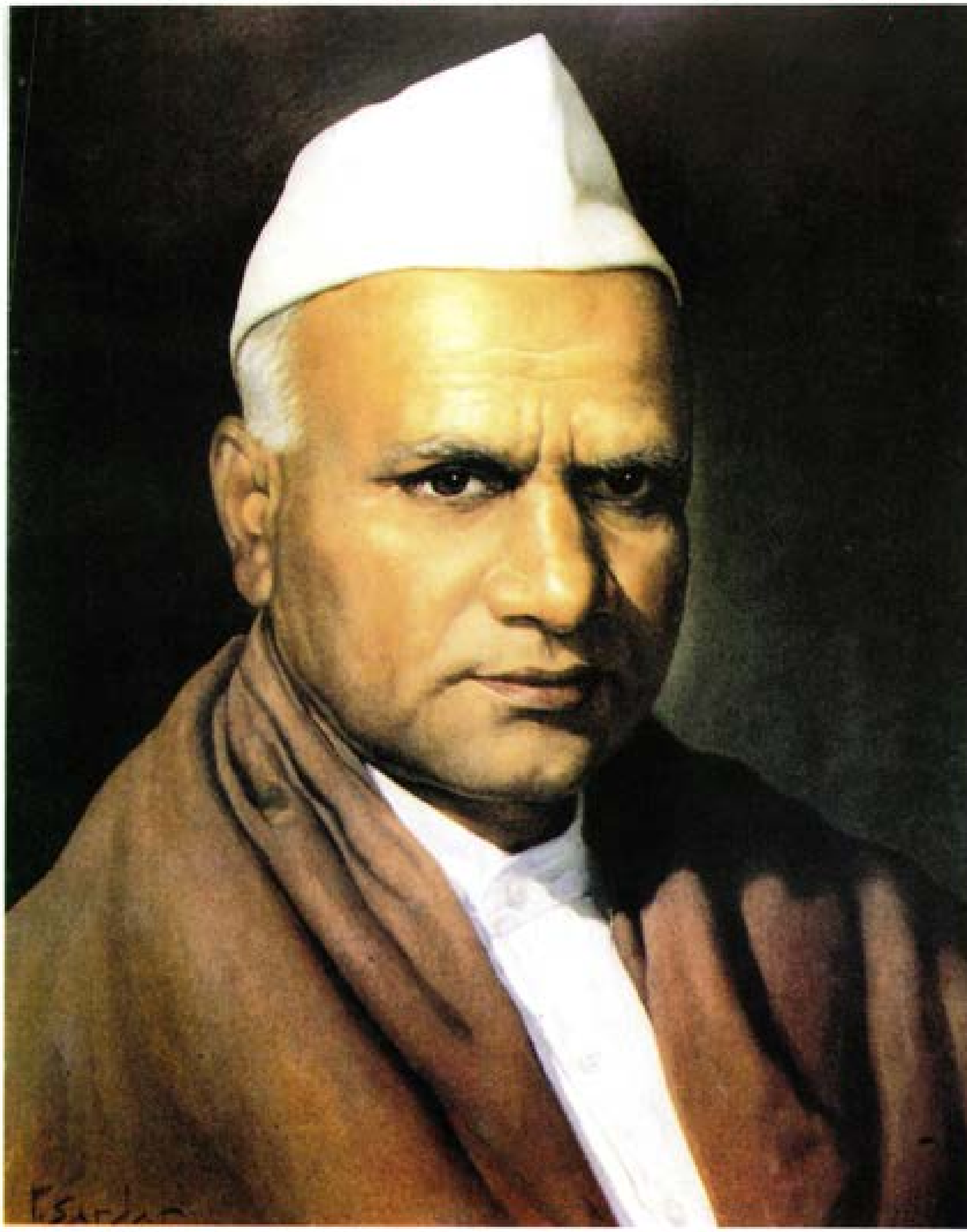

शिक्षण महर्षी **डॉ. बापूजी साळुंखे**

संकल्पक संस्थापक 'श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था', कोल्हापूर

जन्म - ९ जून १९१९ महानिर्वाण - ८ ऑगस्ट १९८७

संस्थामाता

श्रीमती सुशिलादेवी गोविंदराव साळुंखे

जन्म : ४ सप्टेंबर, १९२७ **महानिर्वाण : २२ ऑक्टोबर, २०१३**

Arts and Commerce College LIBRARY Kadepur

मा. आमदार चंद्रकांत (दादा) पाटील

अध्यक्ष,
श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर

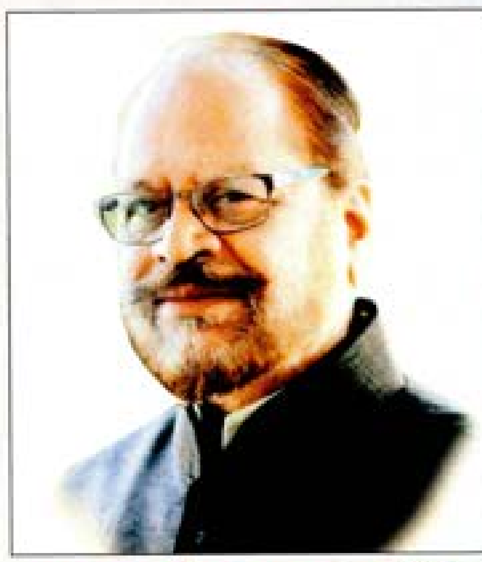

मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे

कार्याध्यक्ष,
श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर

संस्था पदाधिकारी

मा. नामदेवराव कांबळे
उपाध्यक्ष

मा. संपतराव शेठे
उपाध्यक्ष

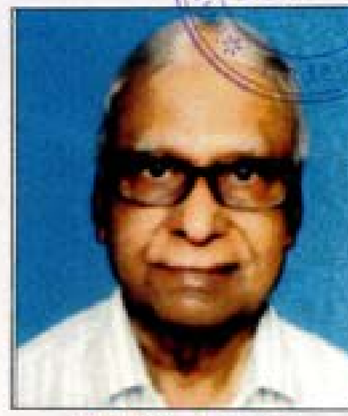

मा. पुंडलिक काळभोर
कार्याध्यक्ष

मा. प्राचार्या शुभांगी गावडे
सचिवा

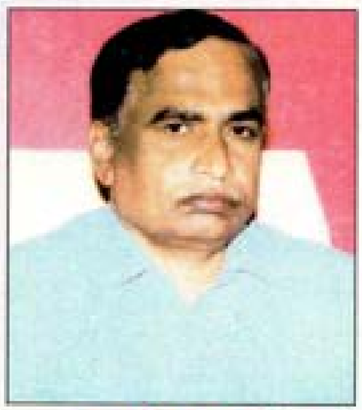

मा. प्राचार्य युवराज भोसले
सहसचिव-प्रशासन

मा. प्राचार्य राजेंद्र शेजवळ
सहसचिव-अर्थ

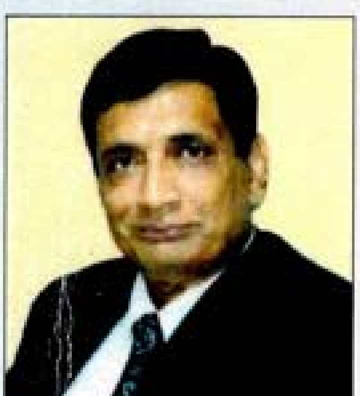

मा. डॉ. देवानंद शिंदे
कुलगुरु,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

मा. डॉ. डी. टी. शिर्के
प्र. कुलगुरु,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

मा. श्री. एस. टी. डिंगटे
प्राचार्य

संपादक मंडळ

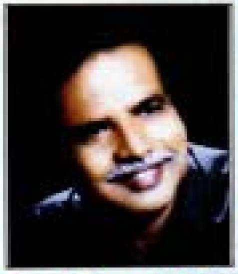

प्राचार्य श्री. एस. टी. शिनगारे
अध्यक्ष

प्रा. सौ. आशाराणी हावळे
प्रमुख संपादक

प्रा. कुमार इंगळे
मराठी विभाग

प्रा. सुनिल खोत
हिंदी विभाग

प्रा. अभिजित दळवी
इंग्रजी विभाग

गुणवंत प्राध्यापक

प्रा. डॉ. विजया पवार
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
मराठी पीएच.डी. पदवी प्राप्त

शिवाजी विद्यापीठ आयोजित एन.एस.एस. विविध शिबिरात सहभाग

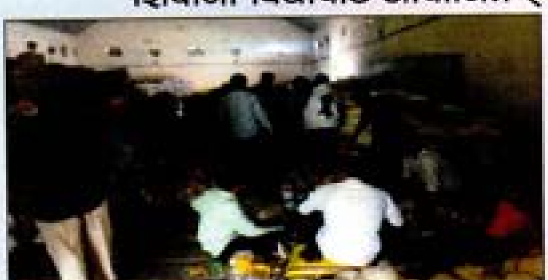

महाविद्यालयातील एन एस एस स्वयंसेवकांचा
सांगली जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन केंद्र येथे सहभाग

सांगली जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन केंद्र येथे मा. जिल्हाधिकारी
डॉ. अभिजित चौधरी यांच्या समवेत सहभागी एन एस एस स्वयंसेवक गौरव जाधव

महाविद्यालयातील स्वच्छवारी, सुंदर वारी उपक्रमात
सहभागी एन एस एस चे स्वयंसेवक

महापूरआपत्ती व्यवस्थापनएक दिवसीय श्रमदान शिबीर -मौजे पुणदी येथे
श्रमदान करताना सहभागी महाविद्यालयातील एन एस एस चे
स्वयंसेवक व प्रा. श्रीमती एस. वाय. पाटील

भावपूर्ण श्रद्धांजली...!

महाविद्यालयातील प्राध्यापक बंधू - भगिनींचे
प्रियजन-नातेवाईक, संस्था पदाधिकारी, गुरुदेव कार्यकर्ते,
कर्मचारी व त्यांचे नातेवाईक,
समाजातील साहित्यिक, समाज धुरंधर,
राजकरणी, खेळाडू, संगीततज्ञ, शास्त्रज्ञ व कलावंत
यांच्यापैकी जे अनंतात विलीन झाले,
अपघात, दहशतवादी हल्ले व
नैसर्गिक आपत्तीमुळे अनेक ज्ञात-अज्ञात बंधू-भगिनी,
बालके स्वर्गवासी झाली
या सर्वांना डोंगराईच्यावतीने

भावपूर्ण श्रध्दांजली...!

"ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार"
- शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

आर्टस् ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, कडेपूर

प्राध्यापक वृंद

मराठी विभाग

श्री. बी. बी. पवार — सहाय्यक प्राध्यापक
सौ. डॉ. व्ही. पी. पवार — सी.एच.बी.
श्री. के. व्ही. इंगळे — सी.एच.बी.

हिंदी विभाग

सौ. ए. ए. हावळे — सहाय्यक प्राध्यापक
श्री. एस्. पी. खोत — सी.एच.बी.
श्री. एस्. व्ही. डुरे — सी.एच.बी.

इंग्रजी विभाग

प्राचार्य एस्. टी. शिंगटे
श्री. जी. आर. बागवान — सहाय्यक प्राध्यापक
श्री. ए. एस. दळवी — सी.एच.बी.

अर्थशास्त्र विभाग

श्री. डी. ए. होनमाने — सहयोगी प्राध्यापक
डॉ. एस्. एस्. व्यवहारे — सी.एच.बी.
डॉ. दीक्षित जे. यु — सी.एच.बी.

इतिहास विभाग

श्री. आर. पी. महानवर — सहाय्यक प्राध्यापक
श्रीमती एस्. बी. इंगवले — सहाय्यक प्राध्यापक

समाजशास्त्र विभाग

श्रीमती एस्. वाय. पाटील — सहाय्यक प्राध्यापक

राज्यशास्त्र विभाग

श्री. व्ही. ए. पाटील — सहयोगी प्राध्यापक

भूगोल विभाग

श्री. के. एम. माने — सहयोगी प्राध्यापक

वाणिज्य विभाग

डॉ. एच. पी. शिर्के — सहयोगी प्राध्यापक
श्री. एस्. एम. वनभट्टी — अर्धवेळ प्राध्यापक
सौ. ए. व्ही. सावंत — सी.एच.बी.
कु. पी. बी. होनमाने — सी.एच.बी.
सौ. टी. एस्. जाधव — सी.एच.बी.

शारीरिक शिक्षण विभाग

प्रा. श्रीमती एस्. वाय. पाटील
श्री. के. जे. सपकाळ

पर्यावरण विभाग

श्री. एस्. पी. खोत — सी.एच.बी.

ग्रंथालय विभाग

श्रीमती एन. आर. थोरात — सी.एच.बी.

शिक्षकेत्तर विभाग

श्री. आर. डी. पवार — मुख्य लिपिक
श्री. एस्. ए. लोखंडे — वरिष्ठ लिपिक
श्री. डी. एस्. भोंगाळे — ग्रंथालय परिचर
श्री. एस्. जी. माने — शिपाई

Principal's Foreword

It is an ecstatic feeling to put across a few words in the magazine "Dongarai" brought out by the students of Arts and Commerce College, Kadepur. This magazine has given an opportunity to the students to express their hidden ambitions, their goals, and their aspiration. We are proud enough to be in the spiritual region where the blessings of the great goddess Dongrai are prevalent.

This year, the management committee has set before the task of bringing out in itself the glory of the latent talents of the students of our college that are normally buried under the weight of examinations, rigid academic schedules and lectures. The central theme of this magazine issue seems to revolve on varied aspects of the students' life, his sense of duty, his capacity for hard work and his swelling emotions all of which seem to alternate in the pulsating rhythm of his existence contributing to the ultimate triumph of his spirit.

It is a great pleasure and bounty for me to be the witness to this auspicious day and moments of joy and happiness to see the growth a dream turning into reality to see that a seed has grown to a tender plant and has spread its roots in the society and its shadow and fruits are utilized by thousands of people. It is a great pleasure to see the intellectual and spiritual growth of the students. How fortunate I am to be the whiteness to all these moments ! I sincerely thank my dear faculty and students without whose efforts, dedication and sincerity we would not have been the witensses. I admire and appreciate the assistance rendered from time to time by the dear parents and well-wishers without whose assistance the college would not have had such a rapid and

speedy progress.

This magazine will be a guiding force for the students that enter the portals of our institute and also others who have access to it. I wish every student success in his endeavour and I am sure that the students of the college will look forward to this issue which promises to be the best published even during the years to come. My beloved students get unceasing inspiration & energy from the beaconilike local personalities like Mr. Lalasaheb (Aba) Yadav, Mr. Babanrao (Bhausaheb) Yadav, Mr. Sangramsingh (Bhau) Deshmukh & Mr. Prithviraj (Baba) Deshmukh and many others whose help is always inimitable & words are of little help to say what they do for this college.

I have all my best wishes to my dear students who have left the college for further education and my best wishes to all the students who are the source of inspiration and sucess for the college and me. I hope my dear students will keep the value of what has been taught to them in the college and practice the virtues and morality in their lives awl remain as examples in their societies and practice peace and create love and unity among the people wherever they are and engage their minds and energy to serve mankind and this very theme and thinking we have been practicing as the ideas of the founder of our institute, Dr. Bapuji Salunkhe and Prin. Abhaykumarji Salunkhe, the president of our beloved management. No doubts, my institute is grateful to Pi-in. Abhaykumarji for his libido, patronage and beacon like position towards it. While congratulating the editorial board for their efforts and dedication for bringing out such a high level of latent literary talent in a record time, I express my best wishes to these stalwart supporters of peace and harmony in the region.

- Prof S. T. Shingate
Principal

संपादकीय...

युवा मनाच्या स्पंदनाचे आणि महाविद्यालयातील गौरवशाली वाटचालीचे यथार्थ दर्शन घडविणारा 'डोंगराई' वार्षिकांक आपल्या हाती देताना मनस्वी आनंद होत आहे.

''ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षणप्रसार'' या उदात्त ध्येयाने प्रेरित होऊन शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजर साळुंखे यांनी महाराष्ट्राच्या कानाकोपऱ्यात ज्ञानाची ज्योत प्रकाशीत केली. बहुजन समाजाच्या शैक्षणिक चळवळीचे उध्दारकर्ते म्हणून खेडोपाड्यातील गरीबीतील गरीब अज्ञानी माणसांपर्यंत शिक्षणाची गंगोत्री पोहोचवून शिक्षणाच्या मुख्य प्रवाहात आणण्याचे कार्य पूज्य बापूजींनी केले. हे कार्य बापूजींनी निर्माण केलेल्या श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेच्या माध्यमातून आज ही अविरतपणे चालू आहे. या संस्थेच्या अनेक संस्कार केंद्रापैकी आर्टस् ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज हे होय.

विद्यार्थी हा केंद्रबिंदू मानून त्यांचा सर्वांगीण विकास व्हावा तो उद्याच्या कालखंडात दमदार व सक्षमपणे उभा रहावा यासाठी महाविद्यालय नेहमीच विविध उपक्रम हाती घेऊन ते यशस्वी पार पाडीत असते. यावर्षी अग्रणी महाविद्यालयांतर्गत ''भाषिक कौशल्ये-व्यक्तिमत्व विकास'' व "English for Job Opportunities" या विषयांवर एक दिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करुन ते यशस्वी केले. तसेच वर्षभरात कला, क्रीडा, सांस्कृतिक क्षेत्र तसेच विभागवार कार्यक्रमांचा आलेख अहवाल विभागात स्वतंत्रपणे वाचावयास मिळतो. महाविद्यालयाच्या अभिमानाची बाब म्हणजे मल्ल, बॉक्सिंग व विविध क्रिडा स्पर्धेत सहभाग घेऊन महाविद्यालयास सर्वसाधारण विजेते पद प्राप्त करुन दिले आहे. खेळाडूंच्या यशाचे कौतुक व सार्थ अभिमान आम्हाला आहे.

विद्यार्थ्यांची मानसिक जडण-घडण हा नेहमीच आमचा मुख्य उद्देश राहिला आहे. यासाठी प्राध्यापक वर्ग सतत कार्यरत असतो. प्राध्यापक स्वतःची गुणवत्ता वाढवत विद्यार्थ्यांना आदर्श घालून देतात. महाविद्यालयातील विशेष बाब म्हणजे प्रा. सौ. व्ही. पी. पवार यांना मराठी विषयातील पी.एच.डी. पदवी प्राप्त झाली आहे. तसेच प्रा. एस्. व्ही. डूरे यांचे पी.एच.डी. चे संशोधन सुरु आहे.

या अंकासाठी पुष्कळ लेखन साहित्य आले परंतू विभागीय संपादकांनी वेचक साहित्य नीट-नेटके करुन मांडले. शेवटी ते विद्यार्थ्यांचेच आहे. यातूनच एखादा लेखक उदयाला येईल याची ही नांदी असेल एवढेच !

प्रमुख संपादकांची जबाबदारी पार पडत असताना सह संपादकांची मदत, प्राचार्य एस्. टी. शिंगटे यांचे मौलिक मार्गदर्शन, सहकारी प्राध्यापक, सेवक वर्ग, विद्यार्थी-विद्यार्थिनी या सर्वांच्या सहकार्याने हे अंकाचे काम पूर्णत्वास केले. या सर्वांचे ऋणनिर्देश करणे मी माझे कर्तव्य समजते.

'डोंगराई' अंकाची सुबक व सुंदर छपाई करुन वेळेत अंक देणारे अमोल एंटरप्रायजेस चे मालक श्री. अमोल माने व त्यांचा कर्मचारी वर्ग या सर्वांचे आभार व्यक्त करुन मी थांबते.

धन्यवाद !

- प्रा. सौ. आशाराणी हावळे

प्रमुख संपादक

स्वामी विवेकानंद सप्ताह

लांब उडीत सहभागी खेळाडू

मैदानी स्पर्धेत भाग घेतलेले खेळाडू

सप्ताह मधील कबड्डी संघ

महाविद्यालयातील विद्यार्थी कबड्डी खेळताना

हॉलीबॉल खेळताना स्पर्धेतील एक क्षण

भालाफेक स्पर्धेतील एक क्षण

महाविद्यालयातील क्षणचित्रे

क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले जयंती व
बालिका दिना निमित्त मार्गदर्शन करताना
प्रमुख पाहुण्या प्रा. डॉ. सौ. विजया पवार व प्राध्यापक वृंद

व्यसनमुक्ती दिना निमित्त मार्गदर्शन करताना
प्रमुख पाहुणे प्रा. व्ही. ए. पाटील व प्राध्यापक वृंद

भारतीय संविधान दिनानिमित्तमार्गदर्शन करताना
प्रा . व्ही. ए. पाटील, मा. प्राचार्य एस. टी. शिंगटे, प्राध्यापक वृंद व विद्यार्थी

शिक्षणशुल्क शिष्यवृत्तीकार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना
प्रा. डी. ए. होनमाने, प्राध्यापक वृंद व विद्यार्थी –विद्यार्थिनी

राष्ट्रीय मतदार दिनानिमित्तमार्गदर्शन करताना
एन. एस एस कार्यक्रम अधिकारी प्रा. आर. पी. महानवर,
प्राध्यापक वृंद व विद्यार्थी –विद्यार्थिनी

राष्ट्रीय मतदार दिनाची शपथ घेताना उपस्थित प्राध्यापकवृंद
व विद्यार्थी –विद्यार्थिनी

'मराठी भाषा गौरव दिन' कार्यक्रमप्रसंगी मार्गदर्शन करताना
प्रमुख पाहुण्या प्रा. संध्या पाटील,
प्राचार्य एस. टी. शिंगटे व प्राध्यापक वृंद

शिक्षक दिनानिमित्त मनोगत व्यक्त करताना
विद्यार्थिनी कु. प्रियांका सूर्यवंशी

महाविद्यालयातील क्षणचित्रे

श्री स्वामी विवेकानंद जयंती निमित्त प्रतिमेस हार घालून अभिवादन करताना प्रा. डॉ. एच. पी. शिर्के व प्राध्यापक वृंद

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे स्मृतिदिना निमित्त पुतळ्यास हार घालताना ग्रंथालय परिवार श्री. डी. एस. बोंगाळे

श्री स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताहाच्या उद्घाटन प्रसंगी मार्गदर्शन करताना प्रमुख पाहुणे श्री. बी. एस. खोत व प्राध्यापक वृंद

क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांच्या जयंतीनिमित्त प्रतिमेस हार घालून अभिवादन करताना प्रा.सौ. आशाराणी हवाळे व प्राध्यापक वृंद

संस्थामाता सुशीलादेवी साळुंखे जयंतीनिमित्त प्रतिमेस पुष्पहार घालून अभिवादन करताना प्रा.सतीश व्यवहारे.

पारंपारिक दिनानिमित्त पारंपारिक वेशभूषेत आलेले विद्यार्थी-विद्यार्थिनी

राजमाता जिजाऊ जयंती निमित्त अभिवादन करताना प्राध्यापक वृंद

राजर्षी छ. शाहू महाराज जयंती निमित्त मार्गदर्शन करताना प्रा. व्ही. ए. पाटील व प्राध्यापक वृंद

महाविद्यालयातील क्षणचित्रे

हिंदी दिनानिमित्त मार्गदर्शन करताना मा. प्रा. जी. आर. बागवान

विश्व हिंदी भाषा दिनानिमित्त मार्गदर्शन करताना डॉ. एच. पी. शिर्के

मान्यवरांच्या हस्ते डॉ. एस. आर. रंगनाथन जयंतीनिमित्त प्रतिमा पूजन

महाविद्यालयातील बी.ए. व बी.कॉम.-३ च्या विद्यार्थ्यांकडून भेट स्वीकारताना प्राचार्य एस. टी. शिंगटे व प्राध्यापक वृंद

महाविद्यालयातील बी.ए. व बी.कॉम-३ च्या विद्यार्थ्यांना उद्योजकता परक मार्गदर्शन करताना प्रा. संजय कलबुर्गी प्राचार्य एस. टी. शिंगटे व प्राध्यापक वृंद

वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त आयोजित संदर्भ ग्रंथांची पाहणी करताना विद्यार्थी व प्राध्यापक वृंद

राष्ट्रीय सेवा योजना

आंतरराष्ट्रीय योगा दिनानिमित्त योगासने करताना प्राध्यापक-प्राध्यापिका

राष्ट्रीय सेवा योजना दिन उद्घाटनप्रसंगीमनोगत व्यक्त करताना मा. प्राचार्य एस टी शिंगटे व प्राध्यापक वृंद

राष्ट्रीय सेवा योजना दिन उद्घाटन कार्यक्रमात एन एस एस मधील गुणवंत विद्यार्थ्यांचा सत्कार करताना मा. प्राचार्य एस टी शिंगटे व प्राध्यापक वृंद

महाविद्यालय परिसरात वृक्षारोपण करताना एन. एस. एस. कार्यक्रम अधिकारी प्रा. के. एम. माने, प्राध्यापक वृंद व विद्यार्थी

राष्ट्रीय सेवा योजना दिनानिमित्त मनोगत व्यक्त करताना एन. एस. एस. कार्यक्रम अधिकारी प्रा. के. एम. माने व प्राध्यापक वृंद

शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर आयोजित विविध एन. एस. एस. शिबिरात सहभागी विद्यार्थी व प्राचार्य एस. टी. शिंगटे, प्राध्यापक वृंद

महाविद्यालयात आयोजित रक्तदान शिबीरात रक्तदान करताना स्वयंसेवक सोराम चोसले, मा. प्राचार्य एस. टी शिंगटे व प्राध्यापक वृंद

राष्ट्रीय सेवा योजना

राष्ट्रीय सेवा योजना विशेष श्रमसंस्कार शिबीर - मौजे कोतवडे उद्घाटन प्रसंगी मार्गदर्शन करताना हसबनीस साहेब पोलीस निरीक्षक कडेगांव, स्वयंसेवक व ग्रामस्थ

राष्ट्रीय सेवा योजना विशेष श्रमसंस्कार शिबीर - समारोप प्रसंगी मनोगत व्यक्त करताना प्राचार्य एस. टी. शिंगटे, स्वयंसेवक व ग्रामस्थ

दत्तक गाव मौजे कोतवडे येथे पल्स पोलिओ मोहीमेत सहभागी एन.एस.एस. कार्यक्रम अधिकारी प्रा. के. एम. माने, प्रा. आर. पी. महानवर

पल्स पोलिओ अभियानात सहभागी एन.एस.एस. कार्यक्रम अधिकारी प्रा. के. एम. माने, प्रा. आर. पी. महानवर, श्री.के. जे. सकपाळ, ग्रामस्थ व स्वयंसेवक

राष्ट्रीय सेवा योजना विशेष श्रमसंस्कार शिबीराचे स्वयंसेवक स्मशान भूमीची स्वच्छता करताना

राष्ट्रीय सेवा योजना विशेष श्रमसंस्कार शिबीराचे स्वयंसेवक ग्रामस्वच्छता स्वच्छता करताना

राष्ट्रीय सेवा योजना विशेष श्रमसंस्कार शिबीराचे स्वयंसेवक पिण्याच्या पाण्याच्या विहीरीचा परिसर स्वच्छ करताना

मौजे कोतवडेगावचे सरपंच संभाजी यादव यांची श्रमदान परिसरास सदीच्छा भेट

मराठी विभाग

"ह्या शेताने लळा लाविला असा असा की
सुखदु:खाला परस्परांशी हसलो रडलो
आता तर हा जीवच अवघा असा जखडला
मी त्याच्या हिरव्या बोलीचा शब्द जाहलो"

- ना. धो. महानोर

विभागीय संपादक - प्रा. कुमार इंगळे

अनुक्रमणिका

गद्य विभाग

१) डॉ. बापूजी साळुंखे : एक ज्ञान तपस्वी - राहुल बी. मोहिते, बी.ए.-३

२) याला जीवन ऐसे नाव - रणजित मंडले, बी.ए.-३

३) ग्रामस्वच्छता अभियान - अक्षदा यादव, बी.कॉम.-२

४) स्त्री एक शक्ती - मानसे करकटे, बी.कॉम.-१

पद्य विभाग

१) माझं कॉलेज - पंकज जाधव, बी.ए.-३

२) असा एक महापूर - सौरभ भोसले (BA III)

३) त्याचे काय - निखिल मुळीक, बी. ए. 3

४) सुनामी - सौरभ भोसले, बी.ए.भाग-३

५) नशीब - अनिकेत जाधव बी. ए. 1

६) प्रेम विवाह - निखिल मुळीक (बी.ए.-3)

७) जीवन - अर्चना कराडे (बी.ए.-३)

८) त्याचे नाव - निखिल मुळीक (बी.ए.-३)

९) बंध नियता - कु. किरण सूर्यवंशी बी ए 2

१०) निरोप - मोनिका हादवे बी.ए. 1

११) अबोल प्रित - कु. माणशी करकटे बी. कॉम 1

१२) दहशत - प्रशांत महापुरे बी. ए. 1

१३) फक्त तुझ्यासाठी - हर्षल जाधव बी.ए. 1

१४) शेतकरी - रणजीत जाधव, बी ए - 2

१५) असे का घडते ? - पंकज जाधव, बी. ए. 3

१६) तू माघार घेऊ नकोस - नितीन जगदाळे बी ए II

डॉ. बापूजी साळुंखे : एक ज्ञान तपस्वी

- राहुल बी. मोहिते, बी.ए.-३

महाराष्ट्रामध्ये थोर सामाजिक, शैक्षणिक चळवळीमध्ये अनेक थोर महात्मे होऊन गेले. महात्मा फुले, महर्षी कर्वे, विठ्ठल रामजी शिंदे, कर्मवीर भाऊराव पाटील, पंजाबराव देशमुख आणि शिक्षणमहर्षी बापुजी साळुंखे या ज्ञानी तपस्विनी अज्ञानातून, अंधारातून प्रकाशाची किरणे निर्माण केली. या सर्वांमध्ये बापुजी साळुंखे यांचे कार्य आणि कर्तृत्व तेजोमय आहे. "ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षण प्रसार" हे ब्रीद उराशी बाळगून पूज्य बापूजी साळुंखे यांनी ग्रामीण आणि शहरी भागात अनेक ज्ञान मंदिरे उभारली. सत्य, शील, प्रामाणिकपणा, त्याग पिळवणूक प्रवृत्तीला आळा हीपंचतत्वे मानवी मनात रुजविण्याचा प्रामाणिक प्रयत्न केला. अनेक सुजान आणि सुसंस्कृत माणसे त्यांनी आपल्या विचारधारेतून निर्माण केली. एक लोकोत्तर शैक्षणिक चळवळ त्यांनी सुरु केली. ती अखंडपणे प्रवाहित झाली . त्यांनी महाराष्ट्राच्या शैक्षणिक विकासात महत्त्वपूर्ण योगदान दिले.

इवलेसे रोप लावियेले द्वारी
त्याचा वेलू गेला गगनावरी

या प्रमाणे बापुजींनी पाच संस्कार केंद्रातून स्थापना केलेली श्री स्वामी विवेकांनद शिक्षण संस्थेची आज तीनशे च्या वर संस्कार केंद्रे कार्यरत आहेत. हजारो गुरुदेव कार्यकर्ते संस्थेत ज्ञानार्जनाचे पवित्र कार्य करत आहेत. तर लाखो विद्यार्थी ज्ञान घेत आहेत. सुसंस्कारी बनत आहेत. बापूजी म्हणत असत "विद्यार्थी हा कृष्ण प्रमाणे ज्ञानी व अर्जुनाप्रमाणे कर्मयोगी बनला पाहिजे." शैक्षणिक क्षेत्रात काम करण्या अगोदर बापूजींनी स्वातंत्र्य लढ्यात सहभाग घेतला होता . सोंडूर राजवाड्यात राजगुरु असलेले बापुजी महात्मा गांधीनी इंग्रजा विरुध्द साऱ्या भारतीयांना एक होण्याची हाक दिल्यानंतर राजकीय रणांगणात आले . राजवाड्यातील मानधनावर पाणी सोडून बापूजी भूमिगतांच्या चळवळीत शिरले त्यांची पहिली लढाई ही स्वातंत्र्यासाठी होती तर दुसरी लढाई अज्ञान ,अंधश्रधेपासून सामान्य माणसांच्या मुक्तीसाठी होती . बापूजी म्हणजे त्याग ,समर्पण आणि संघर्ष यांची रोमहर्षक कहाणी आहे ते संशयाच्या वृत्तीने सामान्य शिक्षकाचे वेतन घेऊन संतासारखे जीवन जगले . समता ,सात्विकता ,शुद्धता ,भ्रमंती .

क्रांती व शांती ही आयुष्याची वैशिष्ट्ये होती . त्यांनी संस्थेसाठी तयार केलेली प्रार्थना वाचली आणि म्हंटली की , त्यातील एका एका काव्यपंक्तीतील जीवनाचे मर्म काळजाला भिडते . आत्मशुद्धी आणि आत्मबल देण्याचे सामर्थ्य त्यामध्ये आहे . आजही प्रार्थना संस्थेच्या प्रत्येक शाखेतील विद्यार्थी व गुरुदेव कार्यकर्ते मोठ्या भक्तिभावाने म्हणतात त्यात मोठी प्रेरक शक्ती सामावलेली आहे .

डॉ. बापूजी साळुंखे यांचे कार्य आणि कर्तृत्व उच्च कोटीतील आहे. वास्तविक उत्तुंग ध्येयाचा ध्यास घेतलेला व आपला ध्येय संकल्प सिद्धीस नेणारी सामर्थ्यसंपन्न माणसेच राष्ट्राचा उज्ज्वल इतिहास निर्माण करतात. तो इतिहास आपल्याला स्फुरण देतो. राष्ट्रासाठी सदैव झटणा-या या थोर मानवाचें जीवन चैतन्याने स्फुरण देणारी स्मरणगाथा आहे. जिवंतपणी मरण यातना भोगणारी ही माणसे खरतरं मृत्यु नंतरच समजते हे दुर्भाग्य असले तरी विशेष प्रसंगी यांचे स्मरण होते हे भाग्याच समजायचे. मानवतेची मंदिरे उभी करण्यासाठी ज्यांनी आयुष्य वेचले. उद्याचे भविष्य उज्ज्वल असावे अशी ज्यांची धारणा होती अशा शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांच्या नावाची महाराष्ट्राच्या इतिहासात सुवर्ण अक्षराने नोंद केली पाहिजे असे त्यांचे कार्य आहे.

दीनदलित आणि बहुजन समाजाला ज्ञानाचा प्रकाश देणारा हा ज्ञानतपस्वी माणसाच्या जीवनाचे तत्व, सत्यमार्ग आपल्या ओघवत्या विचारधारेत ते सर्वांना पटवून देत असायचा. बापूजींची स्मृती महाराष्ट्रातील शैक्षणिक विश्वामध्ये चिरंतन तेवत राहील यात शंका नाही. बापूजींनी दिलेली शिकवण सत्य, शील, प्रामाणिकता, त्याग, सेवा हे खरोखरच अमलात आणले तर सुजान आणि सुसंस्कारी माणूस बनल्याशिवाय राहणार नाही असे मला वाटते. म्हणूनच बापूजींची विचारधारा पुढे नेण्यासाठी आज त्यांच्याच विचारधारेची आम्हा विद्यार्थ्यांना खरी गरज आहे. ❋❋❋

चारोळी

सकाळी उठल्यावर हसतेस ?
कॉलेजला येताना हसतेस ?
क्लासला बसल्यावर हसतेस ?
तुला काय वाटतं ?
तू एकटीच दात घासतेस ?

– नीलेश देशमुख, बी.ए.–३

याला जीवन ऐसे नाव

- रणजिय मंडले, बी.ए.-३

जीवन गाणे गातच राहावे
झाले गेले विसरून जावे
पुढे-पुढे चालावे
जीवन गाणे गातच रहावे.

हे गाण्याचे बोल कानावर पडले की मनुष्याला जीवनाचे अखंड चित्र डोळ्यासमोर दिसते. तेथेच त्याला जीवनाविषयी कुतूहल निर्माण होते आणि प्रश्नांचा सागरच फुटतो. कसले हे जीवन? माणसाचे जीवन प्रवासी आहे. या जीवन प्रवासाच्या वाटेवर त्याला कोणी ना कोणीतरी भेटत असतो. अनोळखी माणसे ओळखीचे होतात. त्यातही काही फरक जाणवणारी भेटतात. काही प्रेम करणारी असतात. तर काही विश्वासघातकी ! माणूस नेहमी आपला स्वार्थ साधत असतो. समोरच्याला आपल्या स्वार्थापोटी बरोबर आपल्या जाळ्यात ओढू पाहतो. समोरच्याला जेव्हा त्याच्या हा घातकीपणा समजून येतो तेव्हा तो मनाने पुरता घायाळ झालेला असतो. आपल्या दुःखाचे अश्रू सुद्धा कुणाला दाखवण्याची इच्छा त्याला होत नाही.

माणूस जेव्हा नवीन जगात नवीन ठिकाणी वावरत असतो. जगाचा त्याला काही अनुभव नसतो. त्यात तो पुर्णत: बुडून जातो, त्या क्षणभराच्या आकर्षणाला भुलून जातो व आयुष्यभर पश्चातापाचे भोग भोगत राहतो. तेव्हा त्याला जुन्या आठवणींना उजाळा द्यावासा वाटतो. परंतु ते आता शक्य नसते. ती त्याची शेवटची वेळ ठरते तेव्हा त्याला सारखे वाटते.....

जुन्या आठवणींच्या वळणावर
पुन्हा रेंगाळावसं वाटतं
शक्य नाही समजल्यावर
डोळ्यात पाणी साठतं.

एवढे झाल्यावर तो पूर्ण शहाणा बनतो, तेव्हा त्याच्या मनात हा विचार सतत येतो आणि त्याची खात्री पटते की.....

गुंतू नये कोठे
आपण आपले बरे!
कोणी नसते कोणाचं
एवढे मात्र खरे!

मानवी जीवनात हे सुख-दुःखाचे क्षण सतत येत असतात. परंतु उरात दाटलेल्या त्या दुःखाला कोणीही पांघरून घालू शकत नाही. कुणाला विश्वासाने ते सांगताही येत नाही. आपले मन हलके व्हावे म्हणून कुणाजवळ तरी आपले दुःख सांगावे असे वाटते. परंतु त्याच्याजवळ दोन अश्रुशिवाय कोणीही राहत नाही. तेव्हा तो फक्त अश्रू ढाळत राहतो. या सर्वांना तरी माझी करूणा वाटावी, माझे दुःख तरी समजावे असे त्याला वाटत राहते.

"अनुभवाने मनुष्य शहाणा बनतो" म्हणतात ते खोटे नाही. म्हणून जीवनात अनुभवासारखा दुसरा गुरू नाही. झालेल्या गोष्टींचा विचार करणे व्यर्थ ठरते. अशा अनेक गोष्टींची मानवी जीवनात वाटचाल होत असते, होत राहते. या गोष्टी मानवी जीवनाला आकार देत राहतात. प्रगती करून देतात आणि त्याला यशस्वी जीवनाची शिखरे दाखवतात. भूतकाळातील गोष्टीवरून वर्तमानाचा आधार घेत भविष्याच्या उज्वल यशाची वाटचाल तो करत राहतो आणि यश मिळाल्यावर तो इतका आनंदी असतो की त्या आनंदाचे क्षण शब्दात सांगणे कठीण जाते. मग क्षणभर का होईना त्याला सतत असे वाटते की.....

जीवनात ही घडी
अशीच राहू दे

तो झालं गेलं विसरून जातो पुन्हा नवीन मार्ग शकतो. क्षणात हे तर क्षणात ते, दुःख कधी तर सुख कधी, कधी निराशा तर कधी अशा. हे जीवनचक्र सतत चालू राहते. नंतर मात्र त्याला मरणाला जवळ करावंस वाटतं. सर्व गोष्टीतून मुक्त व्हावंसं वाटतं. परंतु घटका भरल्यावर निदान चार दिवस तरी जगावसं वाटतं. मग मात्र त्याला असं वाटतं......

जीवन हे असच असतं त्याच्याशी जपून वागावं लागतं
जेथे कोणाचेही काही चालत नाही
येथे आयुष्य थांबलेले असतं
कारण जीवन हे असच असतं

मग याला काय म्हणायचं?
का हेच असते माणसाचे जीवन? अन् माणसाचं मरण?

❊❊❊

माझं कॉलेज

कॉलेज म्हणजे कॉलेज असते
छोटं काय आणि मोठं काय
तिथं फक्त नॉलेज असतं.

डोळे ज्ञानाचे असले तरी
मन ज्ञानाचे भांडार असते
विद्या कोठेही घेतली तरी
ती नेहमीच महान असते

गुलाबाच्या फुलावर कोणीही प्रेम करते
काट्यांवर करून पहा
माळावर दगड होवून
ऊन थोडं घेवून पहा

कडेपुरच्या माळावरती कॉलेज माझं
कधी माळ हिरवा होतो
गुरुमाऊलींना वंदन करीत
आम्ही ज्ञानियाचे राजे होतो.

तुम्ही खुशाल म्हणत बसा
तुझं कॉलेज लहान आहे
पण या माळावर उगवलेला कल्पवृक्ष
नक्कीच महान आहे.

– पंकज जाधव, बी.ए.-३

ग्रामस्वच्छता अभियान

- अक्षदा यादव, बी.कॉम.-२

जगला तर अस जगा की
जगल्या सारखं वाटलं पाहिजे
समाजासाठी लढताना
थोडं रक्त आटल पाहिजे

असे प्रभावी व्यक्तिमत्व असणारे संत गाडगेबाबा हे कधी स्वत:साठी जगलेच नाहीत.त्यांनी नेहमी समाजाचा विचार केला. गावाचा विकास त्याची स्वच्छता हेच त्यांचे महत्त्वाचे उद्दिष्ट होते. ग्रामविकासासाठी चांगल्या विचारांची आणि नवनव्या कल्पनांची गरज असते असे चांगले विचार पुस्तकात असतात पण ते केवळ पुस्तकात असून चालत नाहीत तर ते व्यवहारात ही असावे लागतात. कागदावरच्या अक्षरात गुंतलेले विचार प्रचारकांच्या ओठावरुन लोकांच्या कानापर्यंत गेले पाहिजेत. त्याप्रमाणे आपण सर्वांनी चांगला विचार केल्याशिवाय समाजात बदल होणार नाही ही खात्री बाबांना होती. विकासाला केवळ पैसा असून चालत नाही तर आर्थिक समृद्धी पेक्षाही राज्याची सुदृढ ,मानसिक समृद्धी फार मोलाची असते. मोठ्यांचे विचार, तरुणांची धडाडी यातून कर्तृत्व उभे राहिले तर गावामध्ये बदल होऊ शकतो.गावाचा विकास होऊ शकतो असे त्यांना वाटत होते. गावाचा विकास हा गावातील लोकांनीच करावयाचा असतो. इतर गावातील व्यक्ती असा विकास करु शकत नाहीत आणि हे करण्याची गावातील लोकांना मनापासून इच्छा झाली पाहिजे. अशी दुर्दम्य इच्छाशक्ती, गाव बदलण्याचा पुरुषार्थ तरुणांच्या मनगटात असतो. मात्र त्यासाठी त्यांनी एक गोष्ट लक्षात ठेवायला हवी डोक्याखाली आपलेच धड असावे या प्रश्नावर आपणच विचार करावा,आपलेच तत्वज्ञान असावेत आणि आपला विचार अमलात आणण्यासाठी आपलेच बळ असावे.

आपल्या गावाच्या विकासासाठी गावातल्या प्रत्येकासाठी पिण्याचे शुद्ध पाणी मिळाले पाहिजे. त्या लोकांना राहण्यासाठी घरे नाहीत घरे मिळाली पाहिजेत रस्त्यांची व्यवस्था चांगल्या प्रकारे झाली पाहिजे अंगण व सभोवतालचा परिसर नियमित स्वच्छ ठेवला पाहिजे आपल्या सभोवताली वेगवेगळ्या प्रकारची झाडे लावली पाहिजेत गावाची सर्वांगीण स्वच्छता महिलांचा विकास करण्याकरता स्वत:पासून सुरुवात करावी लागेल तुझ्यासारख्या अनेकांनी मिळून बनला आहे मी सुधारल्याशिवाय गाव सुधारणार नाही हे लक्षात घेऊन सुरुवात पुढाकार घेण्याची हे पळपुटेपणा चे लक्षण आहे पुण्याची धडाडी तरुणात असते दोघांत अरुणा समाज उपयोगी असतो तिला गाव विकासाच्या दृष्टीने आणि दिशेने कार्यप्रवण केल्यास मानवी विकास होऊ शकेल विचार तरुण आणि सातत्याने गावात प्रसारित करुन ची भूमिका पार पाडली पाहिजे.

आपल्या परिसरातील स्वच्छतेसाठी लोकांना राबविलेले संत गाडगेबाबा ग्रामस्वच्छता अभियान गावातील केवळ एक जरी व्यक्ती यावर सौचास जात

असेल तर ती संपूर्ण गावाचे आरोग्य दूषित करु शकते. ही बाब विचारात घेऊन व गावकऱ्यांच्या समूह निर्णय शक्तीला चालना देऊन गाव परिसर शंभर टक्के हागणदारीमुक्त करण्यासाठी 'हागणदारीमुक्त गाव' हा अभिनव प्रयोग राबविणारे महाराष्ट्रातील हे देशातील पहिले राज्य आहे.

ग्राम स्वच्छता अभियाना अंतर्गत असलेली राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज स्पर्धा, हागणदारी मुक्त गाव योजना यांची सांगड घालून केंद्र शासनाने प्रात: विधीची पद्धत पूर्णपणे बंद करण्यासंदर्भात'निर्मल ग्राम पुरस्कार' ही आणखी एक योजना जाहीर केली आहे. या योजनेनुसार घरे व शाळांमध्ये शंभर टक्के शौचालयाची सुविधा व हागणदारीमुक्त गाव, स्वच्छ परिसर असलेल्या प्रत्येक ग्रामपंचायती, पंचायत समित्यांनां व जिल्ह्यांना प्रोत्साहन बक्षिसे देण्यात येणार आहेत. गाव हागणदारी मुक्त करण्यासाठी कार्यरत असणाऱ्या व कार्य करणाऱ्या संस्था व्यक्तींना सुद्धा प्रोत्साहन देण्यात येते.

सार्वजनिक स्वरूपाची असो किंवा व्यक्तिगत स्वरुपाची असो स्वच्छतेमुळे व्यक्तिगत आरोग्यही बिघडते मग कुटुंबाचे आरोग्य बिघडते. ग्रामीण भागात आज जो साथीच्या रोगांचा फैलाव होत आहे त्याचे अस्वच्छता हेच प्रमुख कारण आहे. स्वच्छतेचा आणि आरोग्याचा तसा निकटचा संबंध आहे तसाच स्वच्छता आणि पाण्याचा अतिशय जवळचा संबंध आहे.

जागतिक आरोग्य संघटनेच्या पाहणीनुसार ८०टक्के रोग दूषित पाणी व स्वच्छता यामुळे होतात असे आढळून येते. म्हणूनच ग्रामीण जनतेचे आरोग्य अबाधित ठेवायचे असेल तर पाण्याचे स्त्रोत पाणवठे, विहिरी, तलाव, गावतळी प्रदूषण मुक्त राहण्यासाठी स्वच्छ ठेवायला हवे. तसेच मानवी विष्ठेमुळे रोगजंतूंचा फैलाव अतिशय जलद गतीने होत असल्याने मानवी विष्ठेची योग्य प्रकारे विल्हेवाट लावण्यासाठी व त्यात याद्वारे होणार्या घातक रोगांच्या रोगजंतूंचा प्रसाराला आळा घालण्यासाठी शौचालयाचा वापर करणे हा सुरक्षित पर्याय आहे. त्यामुळे पाणी व अन्नपदार्थ सुरक्षित तर राहतीलच शिवाय माशांमुळे होणाऱ्या रोगजंतूंचा प्रसाराला आळा बसेल शिवाय वातावरणातही दुर्गंधी मुक्त होईल. मात्र शौचालयाचा वापर करीत असताना कधी काळजी घेणे गरजेचे आहे.

जलस्वराज्य प्रकल्प हा राज्यातील एकूण 26 जिल्ह्यांमध्ये कार्यरत आहे. लोकांना पिण्याचे शुद्ध पाणी, स्वच्छता व महिला विकासाच्या सुविधा निर्माण करून लोकांचा सहभाग मोठ्या प्रमाणावर ती इथे झालेला दिसून येतो. जलप्रकल्प, महिला विकास हा ग्रामविकासाचा खरा आत्मा आहे. या प्रकल्पामार्फत तरुण-तरुणींना व्यवसाय काढून देण्यात आले आहेत आणि त्यासाठी त्यांना कमी व्याजदराने कर्ज ही देण्यात आले आहे. तरुण-तरुणींनी करिता जलस्वराज्य दूध प्रशिक्षण देण्यात येत आहे. या प्रशिक्षण कार्यक्रमात गावाची सर्वांगीण स्वच्छता जलसाक्षरता, जलव्यवस्थापन, जलपुनर्भरण, आरोग्य महिला विकास, स्वयंसहायता गट, पशुसंवर्धन, कृषी रोजगार यासारखे प्रशिक्षण दिले जात असल्यामुळे आजच्या तरुण- तरुणींच्या खूप मोठा बदल झाला आहे व ते आपल्या व्यवसायात कार्यरत असलेले आमच्या गावात दिसून येत आहे. सरकारने आताच नवीन एक योजना अमलात आणली आहे ती म्हणजे इंदिरा आवास योजना. जे लोक दारिद्र्यरेषेखाली आहेत त्यांना राहण्यासाठी घरे नाहीत अशा लोकांसाठी ही योजना आहे. अशाप्रकारे शासनाच्या अनेक योजना आहेत ज्यामुळे ग्राम स्वच्छता अभियान अधिक चांगल्या प्रकारे राबवता येईल व गाव स्वच्छ राष्ट्र स्वच्छ आणि देश स्वच्छ ठेवता येईल.

❊❊❊

स्त्री एक शक्ती

- मानसी करकटे, बी.कॉम.-१

सौंदर्याची मूर्ती स्त्री
नवरत्नातील एक रत्न स्त्री
देव्हाऱ्यातील मूर्ती स्त्री
कोमल फुलासारखी सुंदर स्त्री

स्त्री जीवन खरच किती संपन्नतेने भरलेले आहे देवांच्या देवाने ही स्त्रीला गृहलक्ष्मी हे पद देऊन स्त्रीचा गुणगौरव केला आहे.स्त्रीचा अगाध महिमा अनेक काव्य, महाकाव्यात दृष्टीस पडतो. ज्ञानाची शक्तीची करण्याची देवी मानले गेले आहे.

आपला इतिहास हा थोर महान स्त्रियांनी घडवला आहे.आऊसाहेबांनी शिकविलेल्या संस्काराचा परिपाक म्हणजे श्री छत्रपती शिवाजीराजे होय. एका कर्तबगार पुरुषाच्या मागे एक कर्तबगार स्त्रीच असत. ती आईच्या, बहिणीच्या, पत्नीच्या, मुलाच्या रूपाने स्त्री समाजाला घडवत असते. अशा अनेक स् स्त्रिया होऊन गेल्या आहेत, की ज्यांची कर्तबगारी, चातुर्य, हुशारी, धाडसी वृत्ती त्या इतिहासाने सुवर्णाक्षरांनी शब्दबद्ध केले आहे आज काट्याकुट्यांची वाट सहन करावी लागते. ज्या घरात मुलीचा जन्म झाला की तो दिवस होळीचा सण म्हणून दु:खात निराशेत घालवला जातो. ज्या घरात एखाद्या व्यक्तीचा मृत्यू झाल्यासारखे वातावरण निर्माण केले जाते. मुलगी जन्माला आली की आई-वडिलांच्या काळजाचा ठोका चुकतो. जन्म देणाऱ्या स्त्रीकडे उपेक्षेने पाहिले जाते परक्याचे धन एवढीच जागा तिच्यासाठी जणू काही मर्यादित ठेवली जाते किंवा क्षणापासून तिच्या जीवनाच्या शोकांतिकेचे अंक सुरु होतात.तिला वेलीची उपमा दिली जाते. ज्याप्रमाणे वेल वृक्षाच्या आधारानेच वाढू शकते. त्याप्रमाणे स्त्री ही पुरुषाच्या आधाराशिवाय उभीच राहू शकत नाही अशी एक भ्रामक समजूत होती.

मुलगी असताना आई बापाच्या
पत्नी असताना पतिच्या आणि
माता असताना मुलाच्या पिंजऱ्यातून
जोपर्यंत स्त्रियांची सुटका होत नाही
तोपर्यंत येथील पुरुषप्रधान संस्कृतीने
मेहेरबानी करून लोकशाही च्या
गप्पा मारू नयेत असे म्हणावे लागते.

लहान असताना आईवडिलांच्या आधारावर, तारुण्यात पतीच्या आणि वार्धक्यात पुत्राच्या आधारावर जगणारी स्त्री ही अबला आहे हे तिच्या मनात जन्मापासून ठासुन भरले जाते. मात्र तिच्यावर लागलेल्या गुलामगिरी वर मुलामा चढवण्यासाठी मोठ्या चतुराईने समाजाने तिला देवत्व बहाल केले. तिचे पूजन केले जाते. ' यत्र नायस्तु पुज्यते रमन्ते तत्र देवता' अशी स्तुतिसुमने तिच्यावर उधळून तिला अंधाऱ्या देव्हाऱ्यात कोंडले गेले.

जेव्हा एखादी मुलगी नववधूचा वेश परिधान करून नवीन जीवनातील गोड इंद्रधनुष्यातील

रंगाप्रमाणे स्वप्ने पाहते परंतु वास्तवात तिच्या स्वप्नावर विरजण टाकले जाते. एक स्त्रीच दुसऱ्या स्त्रीच्या दुःखाला कारणीभूत ठरते. परंतु तिला ते कळत नाही की आपणही ही एक स्त्री आहोत. हात घेऊन आपल्या वहिनीला छळत असते स्त्री म्हणजे जणूकाही बाहुली समजली जाते. या अन्यायाला कंटाळून अनेकजणांनी आपल्या जीवनाची कळी फुलण्याआधी तोडली आहे याला कारण म्हणजे हुंडाबळी

हा बळी आयुष्याची होळी जीव होई बेसूर जिओ जीवन कळी म्हणून म्हणते हुंडाबळी काळाची गरज.

आज आपण २१ व्या शतकाकडे वाटचाल केली आहे. धर्माच्या नावाखाली अधर्म करण्याची व अंधश्रद्धा जोपासण्याची समाजामध्ये दृष्ट प्रवृत्ती आहे, ती खरोखरच स्त्री उन्नतीला जाचक आहे.आज स्त्री पुरुषांच्या बरोबरीने प्रगतीकडे वाटचाल करीत आहे. परंतु अनेक कुटुंबातून आजही स्त्रीचे महत्त्व विचारात घेतले जात नाही. हे खेड्यातूनच नव्हे तर शहरात सुद्धा स्त्री ही चार भिंतीआड गुलामीचे जीवन जगताना दिसते.'न स्त्रीने स्वातंत्र्यम अर्हती' अशा विविध प्रकारची विशेषणे तिला लावली जातात.परंतु स्त्री मुक्ती अजून झालेली नाही.

ती काचेच्या बांगडी सारखीच असते त्याप्रमाणे तिला जपले जात नाही त्यावर अनेक अत्याचार जुलूम केले जातात. स्त्रीचीआजही अनेक प्रकारे पिळवणूक होताना दिसते. या साऱ्या बेड्या दूर करण्यासाठी आज तरुण-तरुणींनी एकत्र येऊन अतिशय महत्त्वाची कामगिरी पार पाडावयाची आहे ती म्हणजे हुंडा घेणे यासारख्या प्रथांना कडाडून विरोध करायला हवा.

स्त्री ही अबला नसून ती सबला आहे यासाठी स्त्री मुक्ती चळवळीला पुरुषांनी हातभार लावण्याची गरज आहे. ज्याप्रमाणे जीवन ही एक वेल आहे सुख आणि दुःख त्या वेलीवर फुलणारी दोन फुले आहेत तसेच स्त्रीचे दुःख समजण्यासाठी आणि हे आपले हृदय विशाल केले पाहिजे.

***

चारोळी

तुझ्या आठवणीशिवाय
एक ही दिवस जात नाही
ओलावलेल्या पापण्यातून
तुझा चेहरा दिसत नाही

नियतीपुढे पर्याय नाही
दोघांची यात्रा सारखीच आहे
दोन अश्रु तुझ्यासाठी आहेत
दोन अश्रु माझ्यासाठी आहेत.

- अनिकेत यादव बी.कॉम. 2

प्रेम

प्रेम समईच्या ज्योतीसारखं असतं
प्रतिकूल परिस्थितीत ते समजलं नाही....
तर विझून जातं.
आपुलकीने त्याच्या भोवती हाताची ओंजळ धरली...
तर ते खुलतं., तेजाळतं...
पण घाई घाईने त्यावर हात मारला...
तर ते विझतं अन् हात ही भाजतो....

- रणजित मंडले बी.ए. 3

असा एक महापूर

एक काळ असा आला...
सर्व काही घेवून गेला
एक काळ असा होता...
एक काळ असा आला
नदीने थैमान घातले
किना-यावरील लोकांना पळवयास लावले
कोणालाही क्षमा नव्हती
फक्त होती अशांती
एक काळ असा आला....
महापुराचा प्रलय आला
दोनच तासांचा खेळ केला
कोणास ठाऊक नंतर कोणाला भ्याला
एक लाट अशी होती
कल्पवृक्षालाही लाजवत होती
माशांनाही क्षमा नव्हती
कित्येक मासे गतप्राण झाले
होड्यांची तर खैरच नव्हती
प्रत्येक होडी किना-यावर मोडली होती
एक काळ असा आला....
माणसांचं मढं माणूस उचलेना
कोणीही कोणासाठी झगडेना
माणसाकडे अन्न तर नव्हतेच
पण प्यायला पाणीही नव्हते
सर्व काही अचानक झाले
सर्व काही वाहून गेले
कित्येक लोक देवाघरी गेले
त्यांना बेवारस म्हणून पुरले
नंतर मात्र सुरू झाले मदतकार्य
त्यांनीही केले स्वार्थासाठी सहकार्य
मढ्यावरचं सोनही पुरेना
मढ्यावरचं सोन काढता येईना
काहींनी काहींची बोटे कापली
काहींनी काहींचे तर हातच
कापले काहींनी जीवेभावे सेवा केली
पण पुढा-यांनी मात्र फुशारकी गाजवली !
कोणाचाच काही दोष नव्हता
निसर्गाचा तो तांडवा होता....

- सौरभ भोसले (BA III)

त्याचे काय

मन आहे, मत आहे
हिंमत आहे, किंमत आहे
असा एक प्राणी आहे
त्याचे नाव माणूस आहे
रंग आहे, गंध आहे
नाजूक आहे, साजूक आहे
असे एक फूल आहे
त्याचे नाव गुलाब आहे
ताल आहे, सुर आहे
एकता आणि बंधुता जिथे
असे एक राष्ट्र आहे
त्याचे नाव भारत आहे.

- निखिल मुळीक, बी. ए. 3

प्रेम विवाह

प्रेम प्रवसात पडणारी माणसं
प्रवाहाबरोबर वाहतात
मला काठावरच थांबायचंय
तुझी वाट पाहत
येथे वेळी पैजंण घाल
तुझी... चाहूल देण्यासाठी
अन्यथा पायात माझ्या बेड्या घाल अपराधास
प्रेम प्रवाहात न पडण्यासाठी
जीवंतपणी काठावरच मरण्यासाठी.

किती त्रास द्यावा एखाद्याला
यालाही काही प्रमाण असंत
आपल्यावरुन विचार करावा
दुसऱ्यालाही मन असतं...
भावनेच्या आठवणीत: जीवन

- निखिल मुळीक (बी.ए.-3)

नशीब

खूप काही कमावताना
बरच काही गमवावं लागलं
माणसांचं गणित हे असंच
काही मांडलेलं असतं
ठरविलेल्या गोष्टीपेक्षा
वेगळच काही घडलेलं असतं
सुखाची अपेक्षा करतो तेव्हा
दु:खच वाट्याला आलेलं असतं.
विचार करता करता
आयुष्य सारं संपलेलं असतं
परमेश्वर तू तरी सांग
नशीब असं कसं असतं.

अनिकेत जाधव बी. ए. 1

जीवन

जीवनात कधी रडायचे नसते
साध्या गोष्टींनी झुकायचे नसते
जीवन हीच परीक्षा मग, नाही मागे हटायचे
जीवन हे एक गणित, नेहमी सोडवत रहायचे
काही वजा करायचे व काही मिळत रहायचे
मग हिशोब पाहून, नाही कधी थांबायचे
जीवन हे एक रहस्य, नाही कधी उलगडणार
व्हायचे ते होणार मग
निराशा ती का बाळगायची ?
जीवन हे एक गुलाब, सौंदर्य त्याचे
वाढवायचे काटे ते बोचणारच
म्हणून फुलने थांबवायचे
जीवन ही सत्वपरीक्षा पास तर व्हायचे !

- अर्चना करांडे (बी.ए.-३)

त्याचे नाव

मन आहे, मत आहे
हिंमत आहे किंमत आहे
असा एक प्राणी आहे
त्याचे नाव माणूस आहे
रंग आहे गंध आहे
नाजूक आहे साजूक आहे
असे एक फूल आहे
त्याचे नाव गुलाब आहे
ताल आहे सूर आहे
एकता आणि बंधूता जिथे
असे एक राष्ट्र आहे
त्याचे नाव भारत आहे

- निखिल मुळीक (बी.ए.-३)

बंध नियता

तुझ्याशी खूप बोलायचे आहे
पण सगळं राहून जाते.
मनातले ओठा बाहेर येत नाही
आणि मी घुसमटून जातो.
तुला अगदी खूप खूप सांगायचं
पावसात नाचणा-या गवताइतकं
दबून जातं मन
कुणाचा तरी पाय पडलेल्या
गवतासारखं !

- कु. किरण सूर्यवंशी बी ए 2

निरोप

आठवतंय तुला, निरोप घेताना
एकमेकांच्या डोळ्यांतील अश्रू
एकमेकांपासून लपवितांना
केलेला खटाटोप
चेहरा हसरा ठेवण्याच्या प्रयत्न तरीही
टपो-या आसवांचा गालावर ओंघळत
आसवांना थोपवत थोपवत
लवकरच भेटण्याची लावत आच
एकमेकांपासून दूर होणं...

- मोनिका हादवे बी.ए. 1

अबोल प्रित

अबोल प्रित माझी
मलाच संपवून गेली
काही बोलण्या अगोदर
तू निघुन गेली
खूप बोलायचं होतं
मनी शब्दांचीच गर्दी झाली
शब्द फुटण्या अगोदर...
तू निघुन गेली
खूप कॉईन्स मागायचे होते
कॉईन मागणा-यांची गर्दी झाली
मी कॉईन मागायला गेलो तर...
तू न बोलताच निघून गेली
नयनि बसवायचे होते
अश्रुंचीच गर्दी झाली
डोळे उघडण्याअगोदर...
तू निघुन गेली....

- कु. माणशी करकटे बी. कॉम 1

दहशत

आमुची आपली भारत माता
काय सांगू तिची व्यथा
इंग्रजांनी देश सोडला
भारत-पाकिस्तान देश फुटला
चार पैशापायी नेता विकला
दहशतवादाने देश खपला
काश्मीर प्रश्न नाही मिटला
माणूस माणसाला जाळत सुटला.
भारत मातेच्या अंगास हात लावला
हिरव्या शालूस डाग लागला
वर्षानुवर्षे चालला खटला
तोवर एक बॉंब फुटला
आझाद कलामांनी जन्म घेतला
देशासाठी त्यांनी त्याग केला
ध्वज घेऊन आवाज उठवला
दहशतीने त्यांचा गळा घोटला.

- **प्रशांत महापुरे बी. ए. 1**

फक्त तुझ्यासाठी

तुला जाणीवही नसेल की
तुझ्यासाठी कुणीतरी झुरतय
कळीला त्रास होवू नये म्हणून
एक फुलपाखरू बागेबाहेरच फिरतयं
आकाशातील ढग चुकवत-चुकवत
रात्र पुढेच सरकत राहील पण
पहाट झाल्यावर मात्र सांग ना
चंद्र हा कुठे जाईल?
सुर्य जरी मावळला तरी
संधी प्रकाश रेंगाळत राहील
तू माझ्यापासून दूर झालीस
तरी आठवणींचा सुगंध दरवळत राहील
अथांग सागरातील सा-या नौका
जातील आपल्या विसाव्याला
पण एकच भरकटलेली नौका
सांग ना जाईल कुणीकडे?
काही नाती तुटत नसतात
पण... ती नकळत तोडली जातात
जशी बोटांवर रंग ठेवून
हातातून फुलपाखरे उडून जातात.

- **हर्षल जाधव बी.ए. 1**

शेतकरी

राहू देत शाळा
चल छावणीवर
बिन वैरणीचं जनावर
बांधलंय दावणीवर
आज तर चारा मिळतुय का न्हाय
का जातुय उद्यावर
आजचं हे शिक्षण आम्हांला परवडत न्हाय
आज शिकुन तरी कुठे नोकरी हाय राहू देत शाळा
चल छावणीवर....
तीन सालापासून आटलीया नंदिनी गाय
म्हणूनच तर ती छावणी उभी हाय
सोन्यासारख्या जनावराला काडीची किंमत न्हाय
रोज खाटीक दारा पुढं उभा हाय
राहू देत शाळा
चल छावणीवर......
सोन्यासारखं जनावर ख़ाटकाला
द्यायचं मन होत न्हाय
पण छावणीत ठिवून तरी करणार काय ?
आज खायाला मिळतंय तर न्हाय
चारा मिळालाच तर उसाशिवाय दुसरं न्हाय
राहू देत शाळा
चल छावणीवर......
ऊसाच्या चा-याचं अर्थशास्त्र वेगळं हाय
छावणी चालकास्नी चा-यात कमिशन हाय
बिचाऱ्या गरीब शेतकऱ्यांला कोणंच वाली न्हाय
स्वातंत्र मिळून सत्तर वर्ष झाली तरी
शेतकऱ्यांचं हित हाल हाय, हित हाल हाय.....

- रणजीत जाधव, बी ए - 2

असे का घडते ?

आहे म्हणतात लोकशाही
मग का वाढते भांडवलशाही?
जात-पात नाही म्हणतात
मग जातीचे प्रमाणपत्र का मागतात?
दारुबंदी आहे म्हणतात
मग लायसन्स का देतात?
स्त्री-पुरुष समानता आहे म्हणतात
मग स्त्रीया आरक्षण का मागतात?
सर्व धर्म समभाव म्हणतात
मग दंगली का होतात?
'हम सब एक हैं' म्हणतात
मग विभक्त राष्ट्र का मागतात?
देशात हरितक्रांती झाली म्हणतात
मग लोक उपाशी का मरतात?
देश गरीब आहे म्हणतात
मग निवडणूकीवर अफाट
खर्च का करतात?
शेतकरी आहे, 'अन्नदाता' म्हणतात
मग शेतकरी आत्महत्या का करतात?

- पंकज जाधव, बी. ए. 3

तू माघार घेऊ नकोस

जेव्हा तुला अनंत अडचणी येतील
जेव्हा तुझा मार्ग अत्यंत खडतर असेल
जेव्हा तुझ्या अपेक्षा जास्त असतील व
पाहिजे तसे यश मिळत नसेल
तेव्हा थोडा विसावा घे......
पण तू माघार घेऊ नकोस....
जेव्हा तू काही मिळवण्यासाठी परिश्रम करत असशील
तेव्हा तुला कधी कधी अपयशही येईल
पण जर तू प्रयत्न करणे सोडले नाहीस तर
तुझा विजय निश्चित आहे
आता जरी तुला प्रगती कमी वाटत असेल
तरी पुढच्याच प्रयत्नात तू यशस्वी होऊ शकतोस
यश ही अपयशाची दुसरी पायरी आहे
तेव्हा थोडा विसावा घे, पण माघार घेऊ नकोस
जेव्हा तू प्रतिकूल परिस्थितीत असशील
जेव्हा परिस्थिती अत्यंत बिकट असेल
जेव्हा प्रयत्नांची तुला थकवा येईल
तेव्हा प्रयत्न करणे सोडू नकोस
तेव्हा थोडा विसावा घे....
पण तू माघार घेऊ नकोस
पण तू माघार घेऊ नकोस....

नितीन जगदाळे बी ए II

हिंदी विभाग

"श्रेय होगा मनुज का समता – विधायक,
स्नेह सिंचित न्याय पर नव विश्व का निर्माण|
एक नर में अन्य का नि:शंक, दृढ विश्वास,
धर्मदीप्त मनुष्य का उज्ज्वल नया इतिहास ||"
- रामधारी सिंह 'दिनकर '

विभागीय संपादक - प्रा. सुनिल खोत

अनुक्रमणिका

गद्य विभाग

१) सबसे श्रेष्ठ धर्म मानवतावाद - किरण सुर्यवंशी, बी. ए. भाग २
२) हैरी मैं तो दरद दीवानी - आदर्श घाडगे, बी.ए. भाग २
३) हम लडकियाँ – लडकियाँ - कु. देवकी बनसोडे, बी.ए. भाग २
४) आधुनिक मीरा : महादेवी वर्मा - तांबोळी निहाल, बी. ए. भाग १

पद्य विभाग

१) दोस्ती - अमोल कुंभार, बी.ए. भाग १
२) एस्. एम्. एस्. - कु. स्वाती वाघमारे, बी.ए. भाग ३
३) जीना नहीं छोडता - अक्षय पवार, बी.ए. भाग २
४) गुटखा - सूरज तवर, बी.ए. भाग ३
५) गर्व करो - कु. अक्षदा यादव, बी. कॉम भाग २
६) इंतजार - कु. हर्षदा मगर, बी.ए. भाग २
७) भूल - कु. मोनिका हादवे, बी.ए. भाग १
८) खुशी को ढूँढिए - विश्वजित राऊत, बी.ए. भाग २
९) जिंदगी - कु. मानसी करकटे, बी. कॉम भाग १
१०) रखवाला - पवन भोसले, बी.ए. भाग २

सबसे श्रेष्ठ धर्म मानवतावाद

किरण सुर्यवंशी, बी. ए. भाग २

आजकल आए दिन धर्म के नाम पर होनेवाले संघर्षों के समाचार अखबारों में आते रहते हैं | कहीं अलग – अलग धर्म मानने वाले लोगों के बीच दंगे भडक रहे हैं, कहीं एक ही धर्म के भिन्न - भिन्न संप्रदाय आपस में टकरा जाते है| इसका कारण अपने –अपने धर्म या संप्रदायों को अन्य धर्मो या संप्रदायों से श्रेष्ठ मानने की भावना है| हम यह क्यों नहीं सोचते कि जिस तरह हमारा धर्म श्रेष्ठ है, उसी तरह दूसरों का भी धर्म श्रेष्ठ है | धार्मिक कट्टरता का भाव ही सारे धार्मिक संघर्षों की जड है|

धर्म के नाम पर लडनेवाले यह नहीं सोचते कि वास्तव में सभी धर्म एक ही सत्य पर आधारित है | यह सत्य है मानवतावाद अर्थात मनुष्य का मनुष्य के प्रति प्रेम, करुणा, दया और सौहार्दपूर्ण व्यवहार | हिंदू, मुसलमान, सीख, ईसाई, जैन सारे धर्म सहिष्णुता की सीख देते हैं | "अहिंसा परमो धर्म" की भावना सभी धर्मों में मिलती है | बाईबल में ईसा की यह युक्ति "Love thy nighbour as thyself" और गीता में श्रीकृष्ण का यह कथन आत्मवत "सर्वभूतेषु: पश्यति स पंडित" एक ही सत्य को व्यक्त करते हैं|

विश्व – इतिहास के पृष्ठ धर्म युद्धों के खून से रंगे हुए हैं इसाईयों और मुसलमानों में हुए कुसेड और कैथॉलिको द्वारा प्रोटेस्टेन्टो की हत्याएँ कौन नहीं जानता ? छ. शिवाजी का मुगलों के अत्याचारों से जनता की रक्षा के लिये विवश होकर उनसे लडना पडा था| हिंदुस्तान का विभाजन भी अंग्रेजो की कुटनीति के कारण धर्म के आधार पर ही हुआ है| दु:ख की बात है कि लोग धर्म के मर्म को नहीं समझते| वे अपने धर्म को दूसरे धर्मों से श्रेष्ठ मानते हैं| सभी धर्म हमें ईश्वर, सत्य और मानवता की ओर ले जाते हैं और भाईचारे की शिक्षा देते हैं | आज की दुनिया में धार्मिक कट्टरता के लिये कोई स्थान नहीं है| धार्मिक कट्टरता को आज सर्व धर्म समभाव में बदलने की जरुरत हैं | ऐसा होने पर ही मानव – मानव के बीच की दूरी मिटेगी और हम धरती पर सुख – शांती से रह सकेंगे| कौन – सा भी धर्म एक मनुष्य को दूसरे धर्म के मनुष्य को मारना नहीं सिखाता | हमें इसे मिटाना होगा और यह तभी मुमकिन है सब हम आंतरजातीय और अन्तरधर्मीय विवाह को माने और उसे स्वीकार करे | हमें विवाह के लिये चुननेवाले लडका या लडकी की काबिलत, उसकी इमानदारी, उसका सच्चापन देखना चाहिए भले ही वह किसी भी धर्म या जाती का हो | उसकी जात या धर्म सिर्फ कागजों में लिखा होता है, उसके दिल पर या माथे पर नहीं|

लेकिन हमारे यहाँ अक्सर दिखाई देता है, कि एक लडका – लडकी में प्रेम करके आंतरजातीय विवाह कर लिया तो लडकिवालों ने दोनों को मार दिया | यह कौनसा इंसाफ है | हम सभी कहते कि सब की जोडी रब ने बना दी हैं | अगर उन सबकी जोडी रब ने बना दी होगी तो आप उसे क्यों स्वीकार नहीं करते | सभी मनुष्यों का खून एक जैसा ही है | उनमे भेद क्यों है | इसी बात को समझने की आज जरूरत है |

'जिंदगी एक पहेली है,
कितनी भी सुलझाए,
सुलझती नहीं है |"

हैरी मैं तो दरद दीवानी

- आदर्श घाडगे, बी.ए. भाग २

जिसकी भावभिनी कविता से हिंदी का साहित्य सौन्दर्यासक्त है| जिनकी कविता भावसुमनों से पल्लवित है| भक्ति और प्रेम सुंदर मनोहारो से कुसुमित है| बह हिंदी की महान कवयित्री मीराबाई के साहित्यिक व्यक्तित्व पर प्रकाश डालता हुआ यह लेख |

भक्तिकाल की श्रेष्ठ कवयित्री मीरा का जन्म राजस्थान के कुकडी नामक गाव में 1498 में हुआ | मीराबाई का विवाह 13-14 की आयु में महाराणा सांगा के जेष्ठ पुत्र भोजराज से हुआ | विवाह के दो – तीन साल बाद मीरा के पती की मृत्यु हुई| माता – पिता की मृत्यु के पश्चात राम दादू ने उनका पालन किया | मीरा के मन में बचपन से ही कृष्ण उपासना की भावना उद्दीप्त हुई | बचपन में वह कृष्ण की मूर्ति के साथ खेलती थी | विवाह के उपरांत उसी मूर्ति में उन्होने अपने पती के दर्शन किए | पती , दादू की मृत्यु के बाद वह पूर्ण रूप से संसार से विरक्त हो गई |

"श्यामसुंदर पर बाराजी बडाडाराश्याम थारे कारण जन – जन त्यागा लोक लाज कुलडारा|"

मीरा ने अपने नैराश्य जीवन में कृष्ण भक्ति में एक अदभूत संबल प्रदान किया | यहाँ उपर्युक्त पक्तियों से स्पष्ट होता है कि उनके पदो में भक्ति और विरह अनुभूति की एक निश्चित तन्मयता उनकी मार्मिक अभिव्यक्ति है| मीरा अपने सगे – सम्बन्धी और सखियों के प्रेम पूर्वक उपदेश से ससुराल के लोगों से मिली उपेक्षा से भी अपने मार्ग से बिचलित नहीं हुई मीराबाई के काव्य में समस्त नारी हृदय की वेदना व्यक्त है|

"हैरी मैं तो दरद दीवानी
मेरा दर्द न जाने कोई
घायल की गती घायल जाने
की जीन लाई होये|"

मीरा की भक्ति माधुर्य भाव की भक्ति है, फिर भी उन पर अनेक सम्प्रदायों का प्रभाव है| मीराबाई के पदों में नाथ, संत, वल्लभ आदि सम्प्रदायों का प्रभाव है| माधुर्य भाव की भक्ति में मीरा सूरदास और तुलसी से आगे बढ गई है| मीरा स्वयं ललिता नामक दासी बन गई है | इसीलिए मीराबाई ने प्रेम के अत्यंत सुंदर और सजीव चित्र को उतारा है|

"बसो मेरे नैनन में नंदलाल
मोहनी मूरत सावरी सूरत नैनो बने बिसाल|"

आत्मसमर्पण की भावना उनके काव्य में मिलती हैं |मीराबाई ने तन – मन –धन उस पर न्योछावर किया है |उनके खातिर जोगन बनकर काशी में जाकर करवट लेने के लिए वह तैयार है | मीराबाई के नाम पर हिंदी साहित्य में अनेक श्रेष्ठतम रचनाएँ उपलब्ध है | जैसे मीरा के पद, गीत गोविंद की टीका आदि राजस्थानी पंजाबी तथा खडीबोली में भी मीराबाई के पद मिलते हैं | मीराबाई बचपन से ही भक्ति भावना से परिपूर्ण थी | शायद पूर्व जन्म का संस्कार होगा | उनके कुल के सभी लोग परम वैष्णव भक्त थे | मीराबाई की मृत्यु द्वारका में 1503 के लगभग हुई | इसप्रकार मीराबाई की मधुर माधुर्य भक्ति जो स्वाभाविक है | वह अन्य जगह दिखाई नहीं देती समन्वय, माधुर्य भक्ति का परिष्कृत रूप मीरा के काव्य में मिलता है | अपनी कृती से वह साहित्य में सदैव स्मरणीय और अमर रहेगी |

हम लडकियाँ - लडकियाँ

- कु. देवकी बनसोडे, बी.ए. भाग २

"बिटियाँ ने जन्म लिया हमारे अँगना में
हम बेटा – बेटी में अंतर करें क्यों,
इन छोटी बातों को मन में धरे क्यों,
बिटियाँ ने जन्म लिया हमारे अंगना फूल बरसे|"

सच में कितना सुंदर लगता है ऐसे गीत सुनकर बेटीयाँ तो फूलों की तरह कोमल और सुंदर होती है | नवरत्नों में एक रत्न है, बेटी झरनों का गीत है, बेटी हवा का झोंका है, बेटी सूरज की किरन है, बेटी सौंदर्य की मूरत है, बिना मुरत के मंदिर जैसा खाली – खाली लगता है, उसी प्रकार जिस घर में लडकी नहीं होती वह घर सुना – सुना लगता है| वह घर रेगिस्तान लगता है|

आज 21 वीं सदी में बेटों से किसी भी क्षेत्र में बेटीयाँ कम नहीं है | ऐसा एक भी क्षेत्र नहीं जहाँ लडकियाँ तो लडकों से भी ज्यादा होशियार है, फिर भी आज कई स्थानों पर लडका – लडकी में भेद किया जाता है | बहुत से घर में आज भी बेटी को बेटों से कम समझा जाता है | आज भी लडकियाँ लडकों की तरह आजाद नहीं है उस पर अनेक बंधन डाले जाते हैं | घर में बेटी ने जन्म लिया तो घर में ऐसा माहौल बन जाता है, कि घर में फूल नहीं पत्थर बरसे, जन्म से ही उसकी दर्द भरी कहानी शुरू होती है| उसके जन्म पर सुख के बजाय दुःख ,मनाया जाता है जिस माँ – बाप ने अपनी बेटी को बडे लाड – प्यार से बडा किया उसे शिक्षा दी| बेटी तो उनके कलेजे का टुकडा होती है | उस बेटी की शादी करके वह अपनी बेटी दूसरों को सौपता है अपने कलेजे के टुकडे के साथ दहेज भी देना पडता है | उनकी वही बेटी ससुराल जाके नौकरानी जैसे काम करती है| काम के साथ - साथ अत्याचारो को भी सहन करती है|

जब भी कोई लडकी नववधू का वेश पहनती है, तो कितने सपने होते है, उसके अपने संसार के बारे में| जब वह ससुराल जाती है तो 15 वास्तव कुछ अलग होता है| ससुराल में सब लोग पराए लगते है| वह उन सब में अपनापन ढूंढने की कोशिश करती है| इतिहास गवाह है आज तक सिर्फ पत्नी ही पति के मौत के बाद सती गई है कभी किसी पुरुष ने ऐसी मौत पसंद नहीं की| सिर्फ पती ही क्यों पत्नी के मौत के बाद पती तुरंत दूसरा विवाह करता है और खुद को प्रगत मानता है| पर ऐसी कितनी स्त्रियाँ है जो पती के मरने के बाद दूसरा बिवाह नहीं करती विधवा बिवाह आज भी समाज को मंजूर नहीं है | इसीलिए आज तक स्त्रीयों पर अन्याय होता आ रहा है|

"जिंदगी की शुरुआत मां से हुई,
उसीने मुझे चलना सिखाया
पढा – लिखाकर काबिल बनाया|
फिर औरत ने पत्नी के रूप में ,
हर कदम पर साथ निभाया|
बेटी के जनम पर उत्सव मनाओ,

पढा – लिखाकर काबिल बनाओ|"

इतिहास आज भी जिसकी तारीफ करता है , वह राजा छ. शिवाजी जिन्हे जन्म देनेवाली माता जिजाऊ एक ऐसी ही आदर्श स्त्री है| जिसने अपने प्रतिभा से राजा शिवाजी को एक आदर्श राजा बनाया| अनेक महापुरुषों, संतों परमात्माओं को जन्म देनेवाली माता एक स्त्री ही है| नदी को नारी का प्रतीक माना है, यह नदी ही सागर को जन्म देती है| अनेक पत्थरों तूफानों से टकराकर भी वह सागर का निर्माण कर देती है| सागर की विशालता को देखकर उसके शक्ति का अंदाज लगाकर नारी शक्ति को दर्शाया गया है|

सबसे बडी दु:ख की बात है कि बहू से दहेज माँगने में सबसे आगे उसके सास – ससूर होते हैं| दहेज मिलने पर उस पर अत्याचार करनेवाले भी वहीं है फिलहाल सास अपनी बहू को बहू न समझकर उसे बेटी समझे तो सब कुछ अच्छा हो सकता है और किसी भी पुरुष की स्त्री की तरफ बुरी नजर से देखने की हिम्मत नहीं होगी|

"हम लडकियाँ - लडकियाँ
पढ – लिखकर हम लडकियाँ,
बदलेंगे अपनी दुनिया
शिक्षा का अवसर पाकर हम आगे ही बढे|"

समाज में आज भी लडकियों को ज्यादा पढाया नहीं जाता उनको घर का काम करना पडता है और बेटों को पढने के लिए वक्त दिया जाता है| फिर भी लडकियाँ घर का काम पूरा करने के बाद पढाई करती है| अगर लडकियों को प्रोत्साहित किया जाएँ तो वह घर के साथ – साथ परिवार और देश का भी चित्र बदल सकती हैं| जिस घर में नारी को सम्मान दिया जाता है , उस घर की प्रगती जल्द ही होती है|

"लडकियाँ ही होती है सुगंधी फूल,
पर समाज उसे समझता है चरणो की धूल|"

अगर गलती से भी पुरुषों ने भविष्य में ऐसी गलती की तो लडकी ही उसे पाप कर्मो से वसूल करेगी|

***

दोस्ती

फुलों जैसी होती है
रिश्तो से नहीं होती
कल्पनाओ से नहीं होती
ना टूटने वाली होती है|
ना सपनो की तरह होती है
दोस्ती दिल और धडकन से होती है
दोस्ती में मिठास होती है
ऐसी दोस्ती पर हमें गर्व है|

- अमोल कुंभार
बी.ए. भाग १

शेरो शायरी
दोस्ती

"यह दोस्ती के रिश्ते भी अजीब होते हैं ,
सब अपने – अपने नसीब होते हैं|
रुकते हैं जो निगाहों से दूर
वहीं दिल में करीब आते हैं|"

विशाल जगदाळे , बी. कॉम भाग १

आधुनिक मीरा : महादेवी वर्मा

- तांबोळी निहाल, बी. ए. भाग १

सु.श्री महादेवी वर्मा हिंदी की एक महान कवयित्री है | वह छायावाद की प्रमुख रचनाकार है | हिंदी साहित्य में उनका अपना एक महत्वपूर्ण स्थान है| उनके जीवन और काव्य लेखन पर एक दृष्टीक्षेप|

महादेवी वर्मा का जन्म 1964 में फरूखाबाद में हुआ | उनके पिता का नाम गोविंद प्रसाद और माता का नाम श्रीमती हेमारानी वर्मा था | वे दोनो भी शिक्षा प्रेमी थे | महादेवी जी के नाना ब्रजभाषा में काव्य रचना करते थे | छठी तक शिक्षा प्राप्त करने के उपरांत महादेवी जी की नौ साल की आयु में डॉक्टर स्वरूप नारायण वर्मा के साथ विवाह हुआ|

महादेवी जी का जीवन शिक्षा,विकास और साहित्य साधना में व्यतीत हुआ | एम. ए. की परीक्षा उत्तीर्ण होने के बाद महिला विश्वविद्यालय प्रयाग के प्रधानाचार्य पद पर नियुक्त हुई | उन्होंने गृहस्थी जीवन से दूर विश्वविद्यालय में रहकर जनता एवं साहित्य की सेवा की | उनके दु:ख को प्रतिक्रिया का परिणाम ना मानना होगा जो उनके अध्ययन और वेदना का परिणाम है | पिडा,वेदना महादेवी जी के काव्य का आधार है | उनके प्रियतम की देन है|

"तुमको पीडा में ढूँढा
तुममें ढूंढ दूँगी पीडा|"

महादेवी जी का जीवन के प्रति दृष्टीकोन दु:खद था| कहते हैं वह हँसती बहुत थी | इस हँसी को उनके पलायन और निराशा का परिणाम बताया जाता है| सबसे पहले तो उनकी कविता नारी रुद्र की अभिव्यक्ति हैं | वे विश्वव्यापी महानुभूती की भी धनी हैं | भाई असम दरिया से अधिक परिश्कृत उनका व्यक्तित्व है| उनकी कविता उनकी आस्था की सृष्टी है जो एक ऐसे दिव्य व्यक्तित्व, प्रेम, करुणा,शक्ति और आनंद से सम्मानित हैं|

"नहीं अब गाया जाता देव
थकी उंगली है ढीले तार
विश्व विणा में अपनी आज"

महादेवी के गीत काव्य की पीडा, अनुमान और काव्य को बुद्धि कहना अधिक उचित होगा | उनमें रूप और रंग का सामंजस्य है, जो अभिनव आकर्षण का केंद्र बनता है|

मीरा और महादेवी में अच्छी - अच्छी बनती हैं | मीरा प्राकृत भावोच्छ्वास की कवयित्री है लेकिन लौकिक बिरह की तीव्रता दोनो में हैं | रहस्य अनुभूति में मीरा और महादेवी सहभागी है| महादेवी में माधुर्य भाव का अभाव है तो वह भाव मीरा में अधिक प्रबल दिखाई देता है| प्रेमी और प्रिय के सम्बन्ध उनके रहस्यवाद का आधार है, जहाँ महादेवी की रहस्य आत्मकथा

करुणा और भक्ति की ओर संवर्धन करती है| गीत गानेवाली मीरा विरह की गायिका है तो महादेवी का जीवन वेदना का जीवन है| यह वेदना उनके काव्य में व्यक्त हुई है|

"जगत में व्याप्त है जन्म
की जिसका हुआ वियोग,
तुम्हारा हो तो उच्छवास
चुरा लाया जो विश्व समीर,
वह पीडा ही पहली साँस|"

महादेवी का सारा काव्य शांत तथा करूण रस से परिपूर्ण है वस्तुतः छायावादी कवि निसंकोच कहता है किन्तु उसमें इतना साहस नहीं कि वह सामने आकर प्रेम के आलंवन का नाम भी बता दे|

इस प्रकार साहित्यिक जीवन में हिंदी साहित्य जगत का अनमोल हिरा 11सितम्बर,1987 में पंचतत्व में बिलीन हो गया|

दोस्ती

अपनी दोस्ती फुलों की तरह ना हो
जो एक बार खिले और मुरझा जाए,
अपनी दोस्ती काटों की तरह हो
जो एक बार चुभे तो बार – बार याद आए|
कभी खामोशी भी बहुत कुछ कह जाती है ,
तडफने के लिए सिर्फ यादें रह जाती है|
क्या फर्क पडता है दिल हो या कोयला ,
जलने के बाद तो सिर्फ राख ही रह जाती है|

- कु. स्वाती वाघमारे, बी.ए. भाग ३

जीना नहीं छोडता

हवा के झोंको से
शमा जलना नहीं छोडती |
राह भूलने से
मंजिल की तलाश नहीं छोडते |
सपने टूटने से
बहार के ख्वाब देखना नहीं छोडते |
हार जाने से
जीत की तमन्ना नहीं छोडते |
अरमानों के उजडने से
आरजू अंगडाई लेना नहीं छोडती |
जमाने के धोखो से
आप पर एतबार करना नहीं छोडते |
मौत की डर से
हँस के जीना नहीं छोडते |

- अक्षय पवार, बी.ए. भाग २

गुटखा

हँसकर कहता है गुटखा
मैं हूँ मौत का शहंशाह,
नादान है मुझे खानेवाले
बहीं होता है मेरा निवाला |
महंगा भी खाओ सस्ता भी खाओ
और अपनी अर्थी खुद उठाओ,
मुझ पर पाबंदी लगाई गई
फिर भी मैं जिंदा हूँ |
मुझे जिंदा यहीं युवकों ने
गुटखे के रूप में नहीं सही
मैं मौत हूँ मौत का सौदागर हूँ|

- सूरज तवर, बी.ए. भाग ३

गर्व करो

गर्व करो माँ – बाप पर
जिन्होंने आप को अच्छे संस्कार दिए,
गर्व करो मित्र पर
जो आपके हर सुख – दुःख में मिल - जुल जाए |

गर्व करो प्रकृती पर
जहाँ से आपको अच्छी सीख और जिंदगी मिली ,
गर्व करो गुरुजनों पर
जो आपका समाज सुधारने का प्रयत्न करें |

- कु. अक्षदा यादव, बी. कॉम भाग २

इंतजार

आँखों में बहनेवाला हर आँसू हैं बेकार,
ना जाने क्यों हर धडकन है बेकरार|
हम जानते हैं आप कभी ना मिलोगे,
फिर भी जाने क्यों हैं इंतजार|

- कु. हर्षदा मगर, बी.ए. भाग २

भूल

करना है तो ऐसा काम करो,
जिसमें मरने के बाद भी लोग याद करें|
भूल करोगे तो सुधार लो,
क्योंकि पूरा नहीं तो थोडा तो गम दूर हो|
जिससे अपने दिल को सुकून मिले,
भूल हुई छुपाओगे तो वह हमेशा सताती रहेगी|
वैसे भी वह जिंदगी भर जीने नहीं देगी ||

- कु. मोनिका हादवे, बी.ए. भाग १

खुशी को ढूँढिए

जो है इस सबके लबों
पर हँसी उस हँसी को ढूँढिए
बाँट सके सबके घरों में
उस खुशी को ढूँढिए,
प्यास लगने से पहले हमेशा
दोस्तों जो न सुखी हो
उस नदी को ढूँढिए |

काम मुश्कील है बहुत पर कह
रहा हूँ आपसे
हो सके तो भीड में से
आदमी को ढूँढिए,
देखिए तो सारा देश ही बीमार हैं
हो सके तो उपचार की उस
जड को ढूँढिए|

कत्ल, लुट, चोरी तो यहाँ आम है,
प्यार का किस्सा जब याद आए तो
पुरानी डायरी में रखे फूलों को ढूँढिए|

- विश्वजित राऊत, बी.ए. भाग २

जिंदगी

जिंदगी में सुख – दुःख आते रहते हैं ,
लेकिन दुःख में भी सुख ढूँढना चाहिये |
जिंदगी एक युद्ध का कुरुक्षेत्र है ,
उसमें मरकर भी याद रखना चाहिये |
मृत्यु तो एक बार आता है,
लेकिन जीवन अनंत है |
जिंदगी में सूरज की तरह ओजपूर्ण होना चाहिये |

कोई अच्छे घर में जन्म लेता है |
तो कोई गंदी झोपडी में ,
यह तो अपने हाथ में नहीं होता |
इसीलिए जिंदगी को बिताते हुए ,
उसे अच्छी तरह से लेना चाहिये |

एक – दूसरे के खून से प्यासे होने से हिंसा बढती है ,
लेकिन जाती – पाती की सीमा छोडकर
एक रहनेसे ही जिंदगी में बडा प्यार मिलता है |

- कु. मानसी करकटे, बी. कॉम भाग १

रखवाला

"उठ जवान ,
माँ तुझे बुलाती है |
बंदूक उठाने से क्यों डरता हैं ,
तेरा भाई वहाँ शहीद हुआ हैं |
रुक - रूक के नहीं तेजी से चल ,
कलियों से नहीं कांटों से खेल |

जिस गोली पर तेरा नाम लिखा हैं ,
उस गोली से तू ना डर |
माँ को बचाने हँस – हँस के मर,
बरसात में नहीं बारूद में भीग |
दफना दे उसे जिसने तेरे भाईयों को मारा,
नेस्तनाबूद कर दे उसे,
जो भारत माँ की जान पर उठा |
उठ जवान माँ ने तुझे पुकारा है,
तू ही मातृभूमी का रखवाला है|
तू ही मातृभूमी का रखवाला है||"

- पवन भोसले, बी.ए. भाग २

English Section

"Earth provides enough
to satisfy every man's needs,
but not every man's greed."
-Mahatma Gandhi

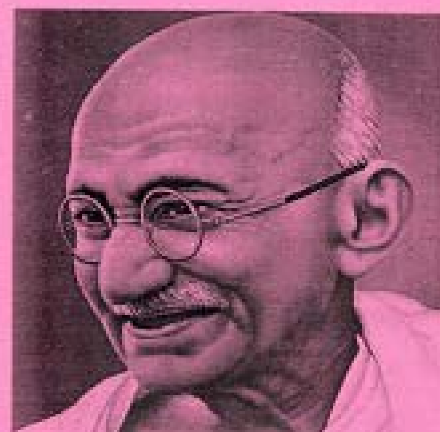

Co – Editor:Mr. Abhijeet S. Dalavi

Index

PROSE

GLOBAL WARMING - SaurabhBhosale, B.A. III

POLLUTION - Manasi Karkate, B.Com. I

IF YOU WANT SUCCESS - Shivani Bhingardeve, B.Com. I

MAHATMA PHULE : AN EDUCATIONAL REFORMER - Prathamesh Sutar, B.Com. I

POEM

O' WISE LISTEN IT - Pallavi Lokate, B.A. III

ADVENTURE OF LIFE - Priyanka Suryawanshi, BA III

GLOBAL WARMING

-Saurabh Bhosale, B.A. III

Global warming is the last warning of the nature to the mankind. The existence of global warming has challenged to the human race. Today, we read devastations of cyclones to United States of America, Canada, Australia, and other countries of the world. The temperature of the earth has increased which is intolerable to different species and the human being. The result of it is that many species have changed their life styles. There are some species which are in the terrible of survival. The rare species are vanished in this terrible struggle of existence.

According to the scientists, temperature of the earth is increased by three degree Celsius. There are reasons which indicate that human being is responsible for such mishap. The rapid industrialization is one of the most responsible causes for it. The use and tests of nuclear missiles, bombs have destroyed the Ozone belt existed surrounding the earth. The rays of the sun reach on the earth directly which are harmful to the biotic cycle of the earth. We have destroyed the large proportion of the forest and have increased the forests of the houses of cement, roads and others. The use of automobiles is also responsible for the loss of oxygen and increase of Carbon dioxide. It destroys the Ozone belt of atmosphere. The said causes are responsible for the global warming.

There are effects of the global warming. There are many species have destroyed. The insects as mosquitoes and other insects have grown their population. They are harmful to the life of human beings. The dengue, Yellow- fever Malaria is horrible diseases are spread as well as created by mosquitoes and according to the scientists. Global Warming is suitable to the harmful insects like mosquito. The useful insects for the crops are less due to the global warming. It is responsible for the less production of food, grains, fruits and vegetables. They are torrential rain, thundering melting of the ice of the North Pole. It is responsible for growing the level of water in the sea. It will disappear to the islands as Shri Lanka, Bangladesh, Maldives and other parts of the world. The functions of microorganism and species in animals have been collapsed. The mother earth will be permanent place of rocks and sandy soil like other planes forever.

So we have to take steps to avoid these horrible events in the future and the present. We have to increase the large proportion of the forest on the Earth. We have to control the birth rate of the humans. We have to reduce it in any condition. The vehicles should be used for proper work and functions. We have to use electric

power for the proper works. Our life style should be transformed in simple manner. The tests of Nuclear Bombs, Missiles, Hydrogen Bombs and weapons should be banned. The cultivation styles of agriculture should be changed. We must cooperate to implement the plans to the Earth whole heartedly and consistently. The Solar Power and other useful powers should be used for our duty. By result, the belt of Ozone would be protected by prevention of pollution.

***

O' WISE LISTEN IT

Making a million
Friends is not a
Miracle,the miracle
Is to make a friend
Who will stand by you?
When a millions are
Against you ...

"Telling lie is a
Fault for the little boy,
An art for a lover,
An accomplishment
for a bachelor and
For a married man it is a
Matter of SURVIVAL!

"When God solves
You are problem
You have faith
in his abilities."

"No one will
Manufacture a lock
Without a key.
Similarly, God won't
Give problems without
Solutions so go
Fearless and face it."

Well wisher is not who
Meets every day and
Talk with you everyday.
Well wisher is who may
Or may not meet you but
Always think of you and
Your happiness.

A poor, uneducated
Petrol pump attendant
Created Reliance.
Two graduates from Stanford
And Wharton business
School broke it up.
That's Education!

- Pallavi Lokate, B.A. III

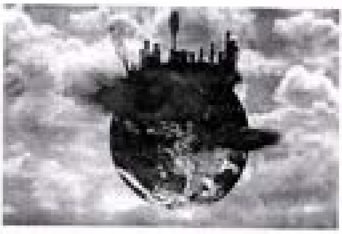

POLLUTION

Manasi Karkate, B.Com I

The word, 'pollution' is derived from Latin word "*Pulluere*" that means 'to soil or defile'. Any alteration to air water, soil or food that threatens the health. Pollutants which are generally emerged by products or wastes, which can be solid, liquid or gases.' Solid pollutants are like paper, plastic bags particulate matter which present in smoke from vehicles as well as industries. Liquid pollutants are all the wastes that are liquid in nature and present in excess. Gaseous pollutants are gases formed from the smoke of vehicles or industries containing Carbon Monoxide, Sulphar Dioxide, etc. which impure the air and harm the environment.

There are various types of pollution corresponding to their sources. Three main types are air, water and soil pollution.

The new type of pollution now-a-days created is my noise pollution and radiation pollution. Air pollution consists of gases moisture on minute particles present in atmosphere at high amount which can harm humans.Different types of gases have different types of arms or effects on our health.

Water pollution includes surface water pollution, ground water pollution and marine water pollution. Surface water gets polluted by waste dispose from human settlements, industries, agricultural runoff, etc. groundwater pollutions caused by solid waste, dumping solid, chemicals or harmful metals get dissolved in water creates contamination of water chemical fertilizers and harmful insect decides used in agriculture gets percolated in soil and contaminate the groundwater.

Marine water pollution is the result of rivers carrying pollution from far off places to the sea.

Soil pollution is due to contamination of soil by chemicals perfectly as solid waste and mining activities. Pesticides used to kill harmful plants and animals which are harmful to crops accumulate in the soil when used in excess. Mining is another significant source of land pollution. In urban areas due to population increase the quantity of waste is increased. This increases size of garbage dump.

Noise pollution may be regarded as unwanted sound dumped in to atmosphere without regards to adverse effect it may have. Noise pollution occursin door and out door as well. The main sources of noise pollution are of modern electrical gadgets in our day to day life. Inside the house,we use electrical equipment's like mires,air conditioner,and loud play radio, television and music system. Out noise pollution is due to vehicle horn, street quarrelling, loud bands, loud speakers, crackers, railway stations and airports are also sites of noise

pollution.

Radiation pollution is cause dradioactive elements which are harmful to man. They are either natural or man made. Radiation causes increase in number of cancers and other disorders. Path from direct effects it can cause genetic effect in living organism. The major source of radiation pollution is nuclear waste from nuclear power plants and other installations related to them.

To control this pollution in many steps are taken place on personal as well as public bases. Air pollution can be reduced by use of battery operated vehicle which will reduce emission of smoke. Vehicles should be checked periodically to reduce air pollution. Pollution control and power plant chimneys removal of particulate matter gases pollution from waste is necessary. Water can be reduced by treatment of water by filtration processes, by avoiding washing of animals, clothes near river banks and avoiding throwing of industrial effluents in rivers, lakes or ponds. Soil pollution can be reduced by recycling plastic bags containers, packing materials, etc. There should be proper disposal of garbage.

Excessive use of pesticides can be reduced by using organic fertilizers biological pest control for integrated pest management.

Noise pollution can be reduced by proper maintenance of gadget outside avoiding unnecessary use of vehicles horns. Industries should be located away from residential area by which we can reduce noise levels. Radiation pollution can be reduced by improving the safety measures taken for storage and to prevent accidents in reactors, storage facilities and minimizing test of nuclear weapons.

By these measures, we can control pollution and prevent our lives from serious damage or disease caused by these pollutions.

***

ADVENTURE OF LIFE

What does the adventure of life
mean to do
It means to climb a mountain top
and reach to Everest height
What does adventure of life
mean to do
it means to swim in deep ocean
andfetch the pearl inside.
What does adventure of life
mean to do
It means to live in forest darkness
running from bats
that's all the tricking things
which makes adadventure
It's not possible for everyone
to do such risky jobs.
There is just one thing possible
for everyone.
To make new place and have more
friends and have more fun with them
It's good adventure indeed!

- Priyanka Suryawanshi, BA III

IF YOU WANT SUCCESS

Shivani Bhingardeve, B.ComI

Dear friend,

Action embodied in one's effort real key to one's success as well as happiness. No success and resultant happiness without action. Action may not produce the desired result but happiness and success can never come without action or effort. What is more, you can derive satisfaction and happiness in having done your best even though the results did not turn out to be as expected or desired. That is why I said in the Gita, "Do your duty unmindful of the results." No man can expect a very easy life and also, a very successful one at the same time. The rewards one gets in life are usually commensurate with the efforts one puts in. It is astonishing what intelligent effort can accomplish when channelized in the right direction. Success is not easy; if it was, everyone would be successful. However, the success ladder is not as difficult to climb as it might seem each time. We overcome an obstacle or solve a problem, the task we are attempting becomes easier till finally what once looked impossible becomes routine. Countless efforts by themselves, despite countless falls, imply the power to rise.

When we are at the bottom of the ladder, the top seems inaccessible and the obstacles to the top in superable, but they are not. The early conquests are toughest. The more you succeed, the easier it becomes to do so till eventually success grows into a habit. Thus, success follows success. Nothing is impossible for a man with a purpose and determination to persist with it. The world stands aside to let pass the man who knows whether he is going and steps out with confidence, courage and firm determination.

One of the ingredients that make for success is hard work. But if you like and love your work, you will never find it hard, tiresome and boring no matter how long you happen to be at it. There is no substitute for hard work. Any knowledge you may acquire or any skill you may develop, will be the result of consistent effort. No point in delivering you that success can be achieved easily and cheaply, of course hard work is not the sole or only ingredient in the recipe for success. There should be a purpose to all work, and a worthy goal at which to aim and advance. Never venture, never win, no risk and no gain. Fortune favors the brave. In the life, we have to take bold decisions, take them quickly and thoughtfully.

One more key for success in the life is never be dogmatic and stick to a career linked to your academic achievement alone, if you feel there are greener pastures for you to exploit your talent to your fullest advantage. Look, scores of doctors, engineers, etc., going in for the coveted. Civil services with remarkable success with some of them even opting for arts subjects.

So be flexible but keep your feet on the earth. Assess your potential. If you can deliver better elsewhere, go ahead, but your new field should be as per your aptitude, for only then you can prove your mettle. Do not copy others or run after lucrative jobs where you cannot deliver.

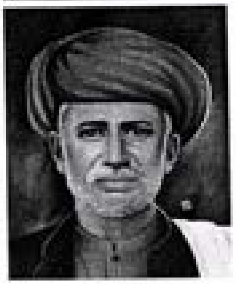

MAHATMA PHULE : AN EDUCATIONAL REFORMER

Prathamesh Sutar, B.Com I

The fertile land of India has presented the world with many great men reformers and epoch makers. They have made their people proud in the world. Chhatrapati Shivaji, LokmanyaTilak, Samrat Ashok and Mahatma Jyotiba Phule are among them. I shall discuss the social work of Mahatma Phule with special reference of education. His great social reforms are are the milestones of history but he had to suffer hatred and physical abuse at the hands of his contemporaries.

He was born at Pune in 1827. His full name is Jyotiba Govindrao Phule. Right from his beginning the aim of his life was to serve the society. With great efforts, he opened a school for girls in 1848 at Pune. It was the first ever school for girls in India. He suffered a lot for this. He received financial aids from his friends. At first, teachers were not available for the school. So, hi he started with educating his wife Mrs. Savitribai Phule as well as appointed her as associate teacher.

The orthodox people did not accept Savitribai saying that she had no right to educate as she was a woman. It was supposed to be an affront to the God and religion. The Brahmin society which was supposed to be the cultural and educational pillar of society, was leading amongst the people who abused Jyotiba and Savitribai. Savitribai had to hear all kinds of abuses and comments on the road. Jyotiba had to leave his house. He could not bear the injustice to farmers. History guides for the women of downtrodden classes and farmers.

After 1848, he opened four new schools in Pune. People relented slowly. His ideas were accepted and he was felicitated at Vishramwada in Pune. Later on, Jyotiba described his experience in his literary works like 'Gulamgiri' and 'Shetkaryancha Asood'. He insisted that the rural area could not progress, unless there was widespread education. The amount spent on primary education against the exploitation and ironclad customs in society. He brought and educational revolution in society. And for this, his work deserves a high place in history. Let us all strive to fulfill his dream of an ideal society.

***

अहवाल

एन.एस.एस. नियमित कार्यक्रम अहवाल

शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० यामध्ये एन.एस.एस. विभागांतर्गत खालील विविध कार्यक्रम / उपक्रम घेण्यात आले.

1) जागतिक योग दिवस
२) व्यसनमुक्ती दिन व व्यसनमुक्ती शपथ वाचन
३) राजर्षी शाहूमहाराजजयंती व सामाजिक समता दिन
४) वृक्षारोपन
५) जागतिक लोकसंख्या दिन
६) अंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिन
७) युवा मतदान नोंदणी - अभियान व राष्ट्रीय मतदान दिवस शपथ
कारगिल विजय दिवस
८) एन.एस.एस. उद्घाटन कार्यक्रम
९) स्वातंत्र्य दिन
१०) एन. एस. एस. दिन
११) स्वच्छता अभियान
१२)भारतीयसंविधान दिन व सरनामा समूह वाचन
१३) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर महापारी निर्वाण दिवस
१४) जागतिक एड्स दिन
१५) प्रजासत्ताक दिनव संविधान उद्देशिका वाचन
१६) सावित्रीबाई फुले जयंती व बालिका दिन
१७) स्वामी विवेकानंद जयंती व राष्ट्रीय युवा दिन

महाविद्यालयात असे अनेक उपक्रम एनएस.एस.विभागामार्फत राबविण्यात आले . हे उपक्रम व कार्यक्रम राबवण्यासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य , प्राध्यापक तसेच शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे सहकार्य लाभले.

पाणी फौंडेशन उपक्रमात सहभाग-

मे-२०१९ मध्ये महाराष्ट्र शासनाद्वारे सातारा जिल्यातील दुष्काळी माण तालुक्यातील शिंदी खुर्द गावामध्ये पाणी फौंडेशनअंतर्गत राबवण्या आलेल्या उपक्रमात महाविद्यालयातील जय पोल, कुणाल फडतरे, आदर्श घाडगे अशा एकूण तीन स्वंयसेवकांनी सहभाग नोंदविला होता .

स्वच्छ वारी, सुंदर वारी ,निर्मल वारी उपक्रमात सहभाग -

दिनांक-२९/६/२०१९ ते २/७ /२०१९ या कालावधीत स्वच्छ भारत-सुंदर भारत योजनेंतर्गत

राष्ट्रीय सेवा विभाग शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांनी आषाढी वारीनिमित्त राबविलेल्या स्वच्छ वारी सुंदर वारी निर्मल वारी उपक्रमात महाविद्यालयातील जय पोल, कुणाल फडतरे, गोरख जाधव, संदेश बनसोडे, अल्केश अशा एकुण पाच स्वंयसेवकांनी सहभाग नोंदविला होता

आव्हान-२०१९

जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण, सांगली –

सांगली जिल्हात ५ ऑगस्ट 2019 नंतर आलेल्या महापुरावेळी जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण, सांगली यांनी पूरग्रस्तभागातील लोकांना मदत करण्यासाठी मदत केंद्राची स्थापना केली होती. या मदत केंद्रात महाविद्यालयातील गोरख जाधव या एन एस एम च्या स्वंयसेवकांनी कर्तव्यवृत्तीने व नि:स्वार्थीपणे सहभाग चार दिवस नोंदविला त्याबद्दल त्याचे मा.जिल्हाधिकारी अभिजित चौधरी, सांगली यांनी कर्तव्य प्रमाणपत्र देऊन अभिनंदन केले.

मौजे पुणदी पुरग्रस्त गावातील एकदिवसीय स्वच्छता शिबिराचे आयोजन –

ऑगस्ट २०१९ मध्ये पश्चिम महाराष्ट्रातील सांगली जिल्ह्यातील कृष्णानदी काठावरील गावामध्ये अतिवृष्टीमुळे महापूर आला होता. या महापुरामुळे सांगली जिल्ह्यातील पलूस तालुक्यातील पुणदी गावाचे प्रचंड नुकसान झाले. सर्व गाव पाण्याने वेढलेले होते. त्यामुळे या गावात प्रचंड अस्वच्छता निर्माण झाली होती, गाळ साचलेला होता. त्यामुळे तेथे स्वच्छता करणे अत्यावश्यक होते.

मा. कुलगुरु प्रा. डॉ. देवानंद शिंदे साहेब यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या मिटिंगमधील ठरावानुसार व पी.व्ही.डी.पी. महाविद्यालय तासगांव येथे झालेल्या मिटिंगनुसार आमच्या महाविद्यालयाचे प्राचार्य एस. टी. शिंगटे यांच्या परवानगीने राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने शुक्रवार दि.१६/०८/२०१९ रोजी मौजे पुणदी ता. पलुस जि. सांगली येथे एकदिवसीय स्वच्छता शिबीराचे आयोजन केले होते.

सदर एकदिवसीय स्वच्छता शिबीरात ४५ स्वयंसेवकांचा सहभाग होता. स्वयंसेवकांनी पुणदी गावातील सार्वजनीक रस्ते, गावातील मंदीर परिसर, तसेच ठिकठिकाणच्या गटारांची व काही घरांची स्वच्छता करण्यात आली. या शिबीराचे नियोजन महाविद्यालयाच्या एन.एस.एस. विभाग कार्यक्रमाधिकारी प्रा. श्रीमती एस्. वाय. पाटील, आर. पी. महानवर व प्राध्यापक मंडळींनी केले होते. या शिबीरासाठी प्राचार्य एस्. टी. शिंगटे, पुणदी गावाचे सरपंच, ग्रामसेवक व

शिवाजी विद्यापीठ एकत्रित निवड कॅम्प –

दिनांक २८ ऑगस्ट ते ३ सप्टेबर २०१९ या कालावधीत राष्ट्रीय सेवा विभाग शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर येथे सन २०१९-२०२० याशैक्षणिक वर्षा करिता आयोजित एकत्रित निवड शिबिराचे आयोजन केले होते त्यामध्ये महाविद्यालयातील राजेंद भीमराव वाघमोडे, संदेश देवानंद बनसोडे, आकाश बसंत कांबळे, गोरख तानाजी जाधव, जय शशीकांत पोळ, धिरज कुंडलिक पांडव यास्वंयसेवकांनी सहभाग

नोंदविला सदर शिबिरामध्ये सहभागी सर्व स्वंयसेवकांची विविध कँम्पसाठी निवड झाली तसेच तेथे निवड झालेल्या राजेंद्र भिमराव वाघमोडे यामदि १४ ते १६ सप्टेमबर या कालावधीत डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विधापीठ औरंगाबाद येथेझालेल्या राज्य स्तरीय कम्प साठी पाठवण्यात आले होते .

सशत्र सेना ध्वज दिन निवासीशिबिर –

दिनांक २ डिसेंबर २०१९ ते ८ डिसेंबर २०१९ या कालावाधीत मा.छत्रपती संभाजीराजे फौंडेशन व शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर आणि शहिद जवान स्फूर्ती केंद्र यांच्याद्वारे आयोजित विद्यापीठीय विशेष निवासी शिबिरामध्ये राजेंद्र भीमराव वाघमोडे या स्वंयसेवकांनी सहभाग नोंदविला

गड संवर्धनउपक्रम –किल्ले रायरेश्वर विशेष शिबिर –

दिनांक १६ ते २० फेब्रुवारी २०२० या कालावधीत शिवाजी विद्यापीठ राष्ट्रीय सेवा योजना व किसनवीर महाविद्यालय, वाई यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित गडसंवर्धनउपक्रम –किल्ले रायरेश्वर विशेष श्रमसंस्कार शिबिरात राजेंद भीमराव वाघमोडे , जय शशीकांत पोळ, कुणाल फडतरे या स्वंयसेवकांनी सहभाग नोंदविला.

कार्यक्रमाधिकारी
प्रा. आर. पी. महानवर

विशेष श्रमसंस्कार शिबिर अहवाल

आर्टस् ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, कडेपूर राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीनेसात दिवसीय निवासी विशेष श्रमसंस्कार शिबिर मौजे- कोतवडे येथे शनिवार दि. १८/ १/ २०२० ते शुक्रवार दि. २४/१/२०२० या कालावधीत संपन्न झाले.

या शिबिराचे उद्घाटन शनिवार दि . १८/१/२०२० रोजी कडेगाव पोलीस स्टेशनचे पोलीस निरीक्षक मा. श्री व्ही .व्ही. हसबनीस यांच्या शुभहस्ते झाले. या उद्घाटन समारंभाच्या कार्यकर्माचे अध्यक्ष म्हणून मौजे-कोतवडे गावचे प्रथम नागरिक मा. सरपंच श्री. संदिप (संभाजी)पोपट यादव हे होते तर स्वागताध्यक्ष म्हणून प्राचार्य एस. टी. शिंगटे हे लाभले तसेच या कार्यक्रमासाठी उपसरपंच, ग्रामपंचायतीचे सर्व सदस्य, स. से. सह. सो. चेअरमन व सदस्य, पोलीस स्टाफ, ग्रामस्थ ,

महाविद्यालयातील प्राध्यापक, राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक -स्वयंसेविका मोठ्या संख्येने उपस्थित होते .

या विशेष श्रमसंस्कार शिबिरात एकूण १०० स्वयंसेवक स्वयंसेविका सहभागी झाले होते. हे सर्व स्वयंसेवक शिबिराच्या सात दिवसाच्या कालावधीत मौजे- कोतवडेयेथे मुक्कामी होते . महत्वाचे म्हणजे शिबिर कालावधीत दररोज सकाळी ८:३० ते १:३० वेळेत श्रमदान घेण्यात येत होते. या श्रमदानामध्ये ग्रामस्वच्छता, स्मशानभूमी परिसर, जोतिबा मंदिर परिसर, इतर मंदिरे परिसर, साठेनगर परिसर, नाईक वस्ती परिसर, ग्रामपंचायत परिसर, कोतमाई मंदिर, खंडोबा मंदिर, कोतवडे गावातील गटारे आदि ठिकाणची स्वच्छता करण्यात आली.

ग्रामपंचायत कोतवडे यांनी केलेल्या नियोजनाप्रमाणे कोतवडे येथील पिण्याच्या पाण्याच्या दोन विहिरींची संपूर्ण महाविध्याल्याच्या राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयंसेवकांनी शिबिर कालावधीत केली. त्यासाठी श्री कृष्णत सकपाळ सर व मा. सरपंच यांनी विषेश पुढाकार व श्रम घेतले. त्याचप्रमाणे मौजे कोतवडे येथील जुने शाळेशेजारील पेविंग ब्लॉक उचलून ते नवीन बांधण्यात आलेल्या एस .टी .शेड च्या सुशोभीकरणासाठी स्वयंसेवकामार्फत नेण्यात आले. तसेच जुनी शाळा व परिसर स्वच्छता केली. वरीलप्रमाणे राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या शिबिरार्थिनी केलेल्या कामाचे शासकीय मूल्य सुमारे दीड लाखापर्यंत होऊ शकते .

शिबिर कालावधीत श्रमदानाबरोबरच गावातून जनजागृतीसाठी मशाल फेरी काढण्यात आली होती. या वेळी गावातील ग्रामस्थ व राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. शिबिर कालावधीत रविवार दि १९ /१/२०२० रोजी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयसेवक- स्वयंसेविका मार्फत'पल्स पोलिओ'दिनानिमित्त कोतवडे येथे जनजागरण करून पोलिओ लसीकरणासाठी मदत केली .

मौजे- कोतवडे गावातील शेतकरी ग्रामस्थांच्यासाठी व स्वयंसेवकासाठी कृषीविषयक मार्गदर्शन आयोजित केले होते.प्रीव्ही लाईफ सायन्स या कंपनीचे समुपदेशक श्री.आदिक सदाकळे व श्री.प्रशांत कांबळे यांनी 'सेंद्रिय शेती' या विषयावर सेंदीय खते व तन नाशके या विषयी बहुमोल मार्गदर्शन केले. तसेच कमी खर्चात अधिक उत्पादन कसे घ्यावे या विषयी माहिती दिली. याच फायदा ग्रामस्थ व शिबिरार्थीना झाला.

शिबिर कालावधीत विद्यार्थांच्या बौद्धिक विकासासाठी व ग्रामस्थांच्या प्रबोधनासाठी दररोज सायंकाळी ६ ते ८.३० या वेळेत व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते . रविवारदि. १९/१/२०२० रोजी मा.प्रा. डॉ.बी.एन.करपे (आदर्श महाविधालय, विटा) यांचे "व्यसनमुक्ती काळाची गरज" या विषयावर व्याख्यान झाले. सोमवार दि. २०/१/२०२० रोजी मा.ह.भ.प.अभिजित महाडिक महाराज (उपळे-वांगी)यांचे "भक्ती हीच शक्ती " या विषयावरती व्याख्यान झाले . तसेच मंगळवार दि. २१/१/२०२०रोजी मा. चेतन सावंत(उपसंपादक, बज्राधारी, विटा)यांचे "सोशल मिडिया आणि

आजचा युवक"या विषयावरती व्याख्यानआयोजित केले होते. बुधवार दि. २२/१/२०२०रोजी मा. श्री.संजय काळे (पी.डी.व्ही.पी. कॉलेज ,तासगाव) यांचे "लेकीचा जागर "या विषयावर व्याख्यान झाले. गुरुवारदि. २३/१/२०२० रोजी मा. प्रा. डॉ. सौ. उर्मिला क्षीरसागर (मथुबाई गरवारे कन्या महाविद्यालय , सांगली) यांनी "स्त्री सक्षमीकरण" या विषयावरती अनमोल असे मार्गदर्शन केले.अशाप्रकारे ग्रामस्थ व राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक व स्वयंसेविकांसाठी विविध विषयावरती अभ्यासपूर्ण व्याख्यानांचे आयोजन करण्यात आले होते .

गुरुवार दि. २३/१/२०२० रोजी सायंकाळी ४.०० वा .हळदी कुंकू व रात्री ८.०० वा.सांस्कृतिक कार्यक्रम घेण्यात आला. या श्रमसंस्कार शिबिर काळात मा.श्री.एल जी .यादव,श्री आत्माराम नलवडे ,ए पी आय जाधव,श्री वसंत भुजाबा जाधव व प्रा.डॉ. एच. पी . शिर्के प्रा.व्ही.ए .पाटीलआदि मान्यवरानी भेट देऊन मार्गदर्शन केले.

या सात दिवसीय निवासी विशेष श्रमसंस्कार शिबिराचा समारोप समारंभ शुक्रवार दि. २४/१/२०२० रोजी मा.श्री सुनिल लोहार विस्तार अधिकारी ,पंचायतसमिती,कडेगाव,मा. श्री संजय खुर्द विस्तार आधिकारी,पंचायत समिती ,कडेगाव यां प्रमुख पाहुणच्या उपस्थितीत व मा. सरपंच ,संदिप(संभाजी)पोपट यादव यांच्या अध्यक्षतेखाली तसेच मा. प्राचार्य एस टी शिंगटे ,मा.उपसरपंच, प्रदीप भानुदास साळुंखे ,मा.श्री भालचंद्र बाजीराव कदम (सेक्रेटरी) मा. ग्रामसेवक श्री प्रकाश माने यांच्या उपस्थितित संपन्न झाला .या समारोप समारंभ प्रसंगीप्रा.के.एम माने यांनी प्रास्ताविक वअहवालवाचन केले.पाहुण्याचा परिचय प्रा .आर .पी. महानवर यांनीकेला.शिबिरार्थी विद्यार्थी सुरज बनसोडे ,जय पोळ यांनीआपली मनोगते व्यक्त केली . या कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन श्री कृष्णत सकपाळ यांनी केले तर आभार प्रा. डॉ.विजया पवार यांनी मानले.या समारोप समारंभासाठी ग्रांमपचायत सदस्य ,सोसायटीसदस्य, ग्रामस्थ आणिराष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक-स्वयंसेविका मोठ्या संख्येने उपस्थित होते .

हे विशेष श्रमसंस्कार शिबिर यशस्वी करण्यासाठी राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कार्यक्रमाधिकारी प्रा. के.एम.माने,प्रा. आर.पी. महानवर तसेच एन. एस .एस.सदस्य श्री आर.डी.पवार सर, श्री कृष्णात सपकाळ सर, प्रा. सुनील खोत , प्रा. डॉ .विजया प्रशांत पवार,श्री किरण भोंगळे यांनी विशेष परिश्रम घेतले. मा. प्राचार्य एस. टी. शिंगटे,जेष्ठ प्रा. डॉ. एच. पी. शिर्के ,प्रा. व्ही. ए. .पाटील ,प्रा. डी. ए. होनमाने , प्रा.जी. आर. बागवान , प्रा.बी.बी.पवार ,प्रा. सौ.ए.ए. हावळे ,प्रा श्रीमती एस बाय पाटील ,प्रा.श्रीमती.एस. बी. इंगवले.तसेच महाविध्यालयातीलइतर सर्व प्राध्यापक वृंद व प्रशासकीय कर्मचारी आणि विद्यार्थी–विद्यार्थीनीचे यांचे सहकार्य लाभले .

कार्यक्रमाधिकारी
प्रा.आर .पी. महानवर

सांस्कृतिक विभाग

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था कोल्हापूर,संचलित आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज कडेपुर येथे शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये सांस्कृतिक विभागामार्फत विविध उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. यामध्ये आंतरराष्ट्रीय योग दिन २१ जून २०१९, राजश्री शाहू महाराज जयंती, २६ जून २०१९, शिक्षणमहर्षी परमपूज्य डॉ. बापूजी साळुंखे जयंती ८ ऑगस्ट २०१९, संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंखे जयंती ४ सप्टेंबर २०१९,शिक्षक दिन ५ सप्टेंबर २०१९, संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंखे पुण्यतिथी २२ ऑक्टोंबर २०१९,राष्ट्रीय एकता दिन 31 ऑक्टोंबर २०१९,महात्मा फुले जयंती २८ नोव्हेंबर २०१९,भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन ६ डिसेंबर २०१९,सावित्रीबाई फुले जयंती ३ जानेवारी २०२०,पारंपारिक १६-१-२०२०,यांचा समावेश होता.तसेच दि १२ जानेवारी २०२० ते १९ जानेवारी २०२० दरम्यान महाविद्यालयामध्ये विवेकानंद जयंती सप्ताह मोठ्या उत्साहात साजरा करण्यात आला. त्याचे उद्घाटन मा. श्री बी. एस. खोत शिक्षक न्यू इंग्लिश स्कूल यांच्या हस्ते झाले. निबंध,वक्तृत्व,चित्रकला,रांगोळी या स्पर्धा घेण्यात आल्या. त्यापैकी वक्तृत्व स्पर्धेतील विजेत्यांना रामानंद भारती न्यू कॉलेज तासगाव येथे आयोजित जिल्हा स्तरावर पाठवण्यात आले.यामध्ये कु. अक्षदा जितेंद्र यादव हिने द्वितीय क्रमांक मिळवला तसेच गुरुदेव कार्यकर्ते गटातून प्रा.डॉ. विजया पवार यांनी प्रथम क्रमांक मिळवला. दोघींचीही निवड विवेकानंद महाविद्यालय तासगाव येथे झालेल्या राज्यस्तरीय स्पर्धेसाठी झाली.यात त्या सहभागी झाल्या.या शिवाय बोरगाव कॉलेजमध्ये आयोजित महात्मा गांधी राज्यस्तरीय प्रश्नमंजुषा स्पर्धेत महाविद्यालयातून दोन संघांनी सहभाग नोंदवला.

सांस्कृतिक विभाग प्रमुख
प्रा. शीला इंगवले.

हिंदी विभाग

शैक्षणिक वर्ष २०19-१९२० में हिंदी विभागकी और से हिंदी भाषा के प्रचार प्रसार से छात्रों कीउन्नति हो जाए इसलिए विभिन्न उपक्रमों का आयोजन सफलतापूर्वक किया गया। जिसके लिए मेरे सहयोगी प्रा.एस. पी. खोतवप्रा.डूरे.एस. व्ही. जी की मदद मिली।

हिंदी विभाग की ओर से हिंदी पखवाड़ा १४ सितंबर२०१९ से २१ सितंबर २०१९ तक मनाया गया।इस अवसर पर निम्नलिखित उपक्रमों का आयोजन किया।

1. १४ सितंबर २०१९ को कवि अटल जी स्मृति विशेष भित्तिपत्रिका का विमोचन प्रा. गुलाब बागवान प्रा. डॉ.एच. पी. शिर्केजीके कर कमलोंसे किया गया।हिंदी दिन समारोह में प्रमुख अतिथि प्रा गुलाब बागवान सर जी ने सत्य स्थिति राष्ट्रभाषा हिंदी का महत्व इस विषय पर अपने

विचारों को छात्रों के सामने रखा।वाणिज्य विभाग प्रमुख प्रा.डॉ.एच. पी.शिर्के जीने अध्यक्षीय मंतव्यमें संपर्क भाषा हिंदी कोअधोरेखित किया।

2. हिंदी पखवाड़ा के अवसर पर हिंदी विभाग की ओर से दिनांक २३/०९/२०१९ को हिंदी निबंध प्रतियोगिता दि.२४/09/2019 को वक्तृत्व प्रतियोगिता और दि. २५/०९/२०१९ को गीत महफिल समारोह का आयोजन किया गया। इस उपक्रम में अनेक छात्र उत्साहपूर्वक सहभागी हुए।महाविद्यालय में १० जनवरी २०२० को विश्व हिंदी दिन धूमधाम से मनाया गया। इस समारोह के लिए प्रमुख अतिथि प्रा.गुलाब बागवान और अध्यक्ष उपप्राचार्य वाणिज्य विभाग प्रमुख प्रा.डॉ.एच.पी.शिर्के जी उपस्थित रहें और अपने विचारों से छात्रों को लाभान्वित किया। विभाग की ओर से 'विश्व हिंदी दिन' के अवसर पर ग्रंथलय भेंट का आयोजन करके छात्रों को साहित्यिक कोशोंसे परिचित कराया गया

हिंदी विभाग प्रमुख
प्रा.सौ. हावले. ए.ए

इतिहास विभाग

इतिहास विषयाच्या विद्यार्थांचासर्वांगीण विकास व्हावा या उद्देशाने इतिहास विभाग मार्फत विविध उपक्रम व कार्यक्रम राबविले जातात -

१)दि.१४/१०/२०१९ ते २०/१०/२०१९ या कालावधीत बी ए भाग -३ च्या इतिहास पेपर -६ ते ११ वरती आधारित सेमिनार पेपर वाचन घेण्यात आले

२)दि.९/०१/२०२० रोजी बी ए भाग-३ च्या विधाथांसाठी इतिहास विषयाशी निगडीत सामान्य ज्ञानावर आधारित २५ प्रश्नांचीप्रश्नमंजूषा घेतली.

३)दि.२२/२/२०२० रोजी महात्मा गांधी यांचे जीवन व कार्य या विषयावरती भित्तीपत्रका घेण्यात आली .

४)माहे फेब्रुवारी व माहे मार्च मध्येबी ए भाग-३ च्या विधाथांसाठी इतिहास विषयाशी निगडीतप्रकल्प घेण्यात आले

५)दि.१९/०८/२०२० रोजी भारताचे परराष्ट्रीय धोरण या विषयावरती गटचर्चा आयोजन केले.

६) विविधवर्तमानपत्रातील इतिहास विषयाशी संबंधित लेख,माहिती ,फोटो यांच्या कात्रणांची फाईल विध्यार्थांकडून तयार केली .

विभाग प्रमुख
प्रा.आर .पी. महानवर

मराठी विभाग

शैक्षणिक वर्ष २०१९-२०२० मध्ये मराठी विभागाच्या वतीने विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास व्हावा म्हणून विविध शैक्षणिक उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. या सर्व उपक्रमात महाविद्यालयातील विद्यार्थी-विद्यार्थीनींनी आपला उत्स्फुर्त सहभाग नोंदवला. त्यातून त्यांच्या कला गुणांचा विकास होण्यास निश्चितपणे मदत झाली. या वर्षभरातील सर्व कार्यक्रमासाठी माझे मराठी विभागातील सहकारी प्रा. डॉ. विजया पवार व प्रा. कुमार इंगळे यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले. या वर्षात राबवण्यात आलेल्या कार्यक्रमाचा थोडक्यात अहवाल पुढीलप्रमाणे आहे.

१. मराठी विभागाच्या वतीने मराठी भाषेचे वैभव जपण्यासाठी व तिचे संवर्धन करण्यासाठी १जानेवारी ते १५जानेवारी २०२०याकालावधीमध्ये "मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा" मोठ्या उत्साहात साजरा करण्यात आला. बुधवार दिनांक १जानेवारी २०२०रोजी सकाळी १०.००वाजता मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा चे उद्घाटन करण्यात आले. या उद्घाटन समारंभास उद्घाटक म्हणून प्रा. डॉ. एच. पी. शिर्के तर अध्यक्ष म्हणून प्रा. विठ्ठल पाटील उपस्थित होते.

२.मराठी विभागाच्या वतीनेदिनांक ०४ जानेवारी २०२० रोजीसकाळी ठिक १०.०० वाजता "मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा" निमित्त 'हस्ताक्षर स्पर्धेचे' आयोजन करण्यात आले.

३.मराठी विभागाच्या वतीनेदिनांक ५ जानेवारी २०२० रोजीसकाळी ठिक १०.०० वाजता "मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा" निमित्त 'निबंध स्पर्धेचे' आयोजन करण्यात आले.

४.मराठी विभागाच्या वतीनेदिनांक ६जानेवारी २०२०रोजी मराठी भाषेतील विविध लेखकांची, कवींची माहिती व्हावी तसेच संत व त्यांच्या वचनांची माहिती व्हावी म्हणून 'पोस्टर प्रदर्शन' या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. या विविधांगी पोस्टर प्रदर्शनाचे उद्घाटन महाविद्यालयातील ज्येष्ठ प्रा. के. एम. माने यांच्या हस्ते करण्यात आले.

५.मराठी विभागाच्या वतीनेदि. ७ जानेवारी २०२०रोजी महाविद्यालयात "मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा" निमित्त 'ग्रंथ प्रदर्शनाचे' आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यक्रमाचे उद्घाटक म्हणून प्रा. जी. आर. बागवान हे उपस्थित होते तर अध्यक्ष म्हणून प्रा. श्रीमती एस. वाय. पाटील या उपस्थित होत्या.

६.मराठी विभागाच्या वतीनेदिनांक ९जानेवारी २०२०रोजी सकाळी १०.००वाजता 'काव्यवाचन' कार्यक्रम घेण्यात आला. या काव्यवाचन कार्यक्रमाचे उद्घाटक म्हणून प्रा. दत्तात्रय होनमाने तर कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्राचार्य एस.टी. शिंगटे हे होते.यावेळी मराठी विभागप्रमुख प्रा.बापूराव पवार, प्रा.डॉ.एच.पी.शिर्के उपस्थित होते.

७.मराठी विभागाच्या वतीने अग्रणी महाविद्यालय योजनेंतर्गतदिनांक २८ जानेवारी २०२० रोजीसकाळी ठिक १०.०० वाजता "भाषिक कौशल्ये व व्यक्तिमत्व विकास"या विषयावर कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यशाळेसाठी प्रमुख मार्गदर्शक(साधन व्यक्ती) म्हणून प्रा. डॉ. रघुनाथ केंगार व प्रा. एस. एच. काळे उपस्थित होते.

९.मराठी विभागाच्या वतीने दि. २७ फेब्रुवारी २०२० रोजी सकाळी १०.०० वाजता 'मराठी भाषा गौरव दिना' चे

आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यक्रमासाठी गझल लेखिकाप्रा. संध्या दिलीप पाटील, एस. जी. एम. कॉलेज, कराड या प्रमुख वक्त्या म्हणून उपस्थित होत्या.

१०.मराठी विभागात 'मराठी भाषा गौरव दिना' निमित्त भित्तीपत्रिका तयार केली होती. कविवर्य कुसुमाग्रज उर्फ वि. वा. शिरवाडकर यांचा परिचय आणि त्यांच्या काही कवितांचा परिचय करून देणाऱ्या या भित्तीपत्रिकेचे उदघाटन कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, पलूस येथील कवी प्रा. एस. एच. काळे व कडेपुर गावच्या सरपंच मा. सौ.रुपाली यादव यांच्या शुभहस्ते करण्यात आले.

मराठी विभागप्रमुख
प्रा. बापूराव भगवानराव पवार

अर्थशास्त्र विभाग

महाविद्यालयातील अर्थशास्त्र विभागामार्फत विविध उपक्रम पार पाडले गेले. त्यामध्ये महाराष्ट्र कृषी दिन साजरा करण्यात आला.अर्थशास्त्र विभागाची शैक्षणिक सहल सूतगिरणी पाहण्यासाठी गेली.आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिन साजरा करण्यात आला ग्राहक दिन साजरा करण्यात आला.

असो.प्रा. दत्तात्रय अण्णा होनमाने
अर्थशास्त्र विभाग

वक्तृत्व स्पर्धा विभाग

Form of free Enterprises Mumbai यांचे मार्फत ५५वी ए. डी. श्रॉफयांचे स्मरणार्थ वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन वार दि. रोजी करण्यात आले होते.स्पर्धेसाठी महाविद्यालयातील बारा विद्यार्थीनी सहभाग नोंदिवला होता. त्यापैकी प्रथम क्रमांक नांगरे कु.वैष्णवी अंकुश हिला रु. २५००/-द्वितीय क्रमांक कु.मुल्ला सुहाना झाकीर हिला रु.१५००/- तर तृतीय क्रमांक कु.यादव अक्षदा जितेंद्र हिला रुपये १०००/- हजार चे पारितोषिक form of free enterprises Mumbai.या संस्थेकडून मिळालेल्या रु. ५०००/- या रकमेतून देण्यात आले.

- प्रा.सौ.ए.ए. हावळे
वक्तृत्व स्पर्धा विभाग प्रमुख

ग्रंथालय विभाग

आधुनिक माहिती तंत्रज्ञानाच्या युगात ग्रंथालय हा महाविद्यालयाचा आत्मा मानला जातो. ज्ञानाचे संकलन,संवर्धन व वितरण करण्याचे पवित्र कार्य ग्रंथालय करीत असते.शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये क्रमिक आणि संदर्भ असे मिळून २८५ ग्रंथ खरेदी केले. त्याची एकूण किंमत २८३२५ /- इतकी आहे. आज अखेर ग्रंथालयात एकूण ११७२३ ग्रंथ असून त्यांची किंमत ५९,७५८७/- इतकी आहे. ग्रंथालयात मराठी, इंग्रजी, हिन्दी या तिन्ही भाषेतील १७ नियतकालिके तसेच ३ दैनिके नियमितपणे घेतली जातात. वाचन संस्कृतीमध्ये वाढ होण्यासाठी यावर्षी १५ ऑक्टोबर २०१८ रोजी ग्रंथालयात डॉ.ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांच्या जन्मदिनानिमित्त 'वाचन प्रेरणा दिन साजरा करण्यत' आला. डॉ.ए. पी. जे. अब्दुल कलाम 'वाचन कट्टा'स्थापन करण्यात आला. तसेच स्पर्धा परीक्षा ना उपयुक्त अश्या संदर्भ ग्रंथांच्या ग्रंथप्रदर्शन मांडण्यात आले.

ग्रंथालयाची विद्यार्थ्यांना ओळख व्हावी म्हणून हिंदी विभाग आणि ग्रंथालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने ' ग्रंथालय में एक घंटा' हा उपक्रम राबविण्यात २७ फेब्रुवारी २०१९ मराठी राजभाषा दिन, १२ ऑगस्ट या ग्रंथालय दिनाचे औचित्य साधून १३ ऑगस्ट २०१९ रोजी चरित्र ग्रंथाचे ग्रंथ प्रदर्शन आणि २७ फेब्रुवारी 'मराठी राजभाषा दिनी' मराठी विभाग आणि ग्रंथालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने ग्रंथप्रदर्शन आयोजित करण्यात आले.

ग्रंथालयाचे काम सुरळीत पार पाडण्यासाठी व ग्रंथालय सुसज्ज करण्यास महाविद्यालयाचे माननीय प्राचार्य एस. टी. शिंगटे यांचे, ग्रंथालय समिती तसेच प्राध्यापक बंधू भगिनींचे बहुमोल मार्गदर्शन व सहकार्य लाभले.गन्थाल्याच्या दैनंदिन कामकाजात ग्रंथालय परिचर श्री बोंगाळे डी. एस. यांचे सहकार्य केले.

प्रा.एन.आर.थोरात
ग्रंथपाल

जिमखाना विभाग

विवेकानंद सप्ताह प्रतिवर्षीप्रमाणे महाविद्यालयात 12 ते 19 जानेवारी 2020 दरम्यान विवेकानंद जयंती सप्ताह साजरा केला. याकालावधीतदिनांक 15ते 16जानेवारी 2020 रोजी वार्षिक क्रीडा स्पर्धा आयोजित करण्यात आल्या होत्या. 15 जानेवारी 2020 रोजी ॲथलेटिक्समधील गोळाफेक, थाळीफेक, भालाफेक, 100 मीटर 200 मीटर आणि 400 मीटर धावणे या वैयक्तिक स्पर्धा पार पडल्या.

16 जानेवारी 2020 रोजीसकाळी 9 ते 11 वाजेपर्यंत कबड्डीचे सामने पार पडले यामध्ये एफ वाय बी.ए. हा वर्गविजेता संघ ठरला. 16 जानेवारी रोजी हॉली बॉल आणि खो-खो चे स्पर्धा पार पडल्या यामध्येएफ.वाय.बी.ए. हॉली बॉल विजेता संघ तर टी.वाय. बी.कॉम हा खो-खो चा विजेता संघ ठरला.

महाविद्यालयातील सर्व शिक्षकांनी बहुमूल्य सहकार्य केले तसेच अत्यंत खेळीमेळीच्या वातावरणात या स्पर्धा संपन्न झाल्या .

प्रा. शीला इंगवले (इतिहास विभाग)

१.सांस्कृतिक विभागप्रमुख म्हणून काम पाहिले.

२.शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर येथील स्त्री अभ्यास केंद्र यांच्यामार्फत dealing with sexual harassment at work placeया नावाने घेण्यात आलेल्याshort theme Two-credit course at post graduate level दिनांक २ ते ४ एप्रिल २०१९ व दिनांक १० ते ११ एप्रिल २०१९ या दरम्यान यशस्वीरीत्या पूर्ण केला.

३.यूजीसी व एच.आर.डी.सी यांच्यामार्फत सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ येथे दिनांक १५ ९ २०१९ ते पाच दहा २०१९ दरम्यान राबवलागेलेला १७०thgeneral orientation programme यशस्वीरित्या पूर्ण करून A ग्रेड मिळवली.

४.दिनांक २ /११/२०१९ ते १४/११/२०१९ या दरम्यानच्या शिवाजी विद्यापीठ परीक्षेसाठी अंतर्गत वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून कार्य केले.

५.सांस्कृतिक विभागामार्फत मुलांना तासगाव, कोल्हापूर येथे राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेसाठी पाठवले तसेच बोरगाव महाविद्यालयात आयोजित राज्यस्तरीय प्रश्नमंजुषास्पर्धेसाठी दोन संघ पाठवले.

प्रा. दत्तात्रेय आण्णा होनमाने (अर्थशास्त्र विभाग)

१) डी.डी शिंदे सरकार कॉलेज कोल्हापूर येथे बी.कॉम भाग २ अर्थशास्त्र सेमिस्टर ३ व ४ या विषयाच्या कार्यशाळेस दिनांक २४ऑगस्ट २०१९ला हजर.

२) श्रीमती अक्काताई रामगोंडा पाटील कन्या महाविद्यालय इचलकरंजी येथे बी.ए. भाग दोन सेमिस्टर ३ व ४ सहकार (आय.डी.एस) या विषयाच्या कार्यशाळेस हजर.

३) शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर व श्रीमती शारदाबाई गोविंदराव पवार अध्यासन आणि अंतर्गत तक्रार निवारण समिती यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित 'लैंगिक अत्याचार प्रतिबंधक कायदा : पार्श्वभूमी अडचणी' या विषयाच्या कार्यशाळेस हजर.

प्रा. के. एम. माने (भूगोलशास्त्र विभाग)

१. श्री आर. आर. पाटील महाविद्यालय सावळज यांनी आयोजित केलेल्या बी.ए भाग २ सेमिस्टर ३ व ४ पर्यटन भूगोल (आय.डी.एस) विषयाच्या सुधारित अभ्यासक्रमाच्या कार्यशाळेमध्ये दिनांक ७ सप्टेंबर २०१९ रोजी सहभाग.

२. डॉ. पतंगराव कदम महाविद्यालय सांगलीयांनी दिनांक ९ सप्टेंबर २०१९ रोजी आयोजित केलेल्या बी.ए भाग २ सेमिस्टर तीन व चार पेपर नंबर ३ व पेपर नंबर ५ या विषयाच्या सुधारित अभ्यासक्रमाच्या कार्यशाळेमध्ये सहभाग.

३. आर्ट्स सायन्स अँड कॉमर्स कॉलेज रामानंदनगर यांनी दिनांक २६ नोव्हेंबर २०१९ रोजी संविधान दिवस या कार्यक्रमास प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित राहून मार्गदर्शन केले.

४. आर्ट्सअँड कॉमर्स कॉलेज कडेपूर आणि शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने मराठी विभागामार्फत दिनांक २८ जानेवारी २०२० रोजी आयोजित 'व्यक्तिमत्व विकास' या कार्यशाळेमध्ये सहभाग.

५. आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज कडेपूर आणि शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने इंग्रजी विभागामार्फत दि.१९/१/२०२० रोजी आयोजित केलेल्या English for job opportunities या कार्यशाळेमध्ये सहभाग.

६. महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागामध्ये प्रकल्प अधिकारी म्हणून काम केले.

७. महाविद्यालयाच्या विविध कमिटीमध्ये सदस्य म्हणून काम केले.

श्री आर .पी.महानवर, सहाय्यक प्राध्यापक, इतिहास विभाग

१) दि.३१ ऑगस्ट२०१९ रोजी मालती बसंतदादा पाटील कन्या महाविद्यालयइस्लामपूर व शिवाजी विद्यापीठ ,कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित बी .ए.भाग-२ सेमिस्टर -३ व ४ चे(IDS)पेपर नं १ भारतातील समाजसुधारणा , पेपर नं २ – महाराष्ट्रातील समाजसुधारकया विषयाच्या बदललेअभ्यासक्रमाच्या.एकदिवसीय कार्यशाळेत सहभागaasa.

२) दि.१७ ऑक्टोंबर २०१९ रोजी श्री छत्रपती शहाजी महाविद्यालय ,कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजितबी.ए.भाग-२(CBCS Patern) या वर्गाच्या सेमिस्टर -३ पेपर नं ४ भारताचा इतिहास (१७५७ ते १८५७)आणि सेमिस्टर -४ पेपर नं ६ भारताचा स्वातंत्र्यलढा(१८५८ ते १९४७)या विषयाच्या

बदललेल्या अभ्यासक्रमाच्या एकदिवसीय कार्यशाळेत सहभाग.

३) दि.२९ सप्टेंबर २०१९ रोजी मिरज महाविद्यालय, मिरज आणि सातारा इतिहास संशोधन मंडळ, सातारा यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित Mahatma Gandhi : Ideology and its Impact on the World या एकदिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्रात सहभाग.

४) दि.४ ऑक्टोंबर २०१९ रोजी पदमभूषण डॉ .वसंतराव दादा पाटील महाविद्यालय ,तासगाव व ICSSR New Delhi यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित Local History and Cultural Identity of India या एकदिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्रात सहभागव कडेगाव तालुक्यातील निवडक धार्मिक स्थळांचा अभ्यास या विषयावर पेपर वाचन.

५) दि.४/९/२०९ ते १७/९/२०१९ या कालावाधीत UGC-HRDC सेंटर डॉ. हरि सिंह गौर विश्वविद्यालय ,सागर(मध्यप्रदेश) द्वारा आयोजित Interdisciplinary: History in Relation with other Disciplines या रिफ्रेशर कोर्स मध्ये सहभाग घेऊन कोर्स पूर्ण केला

६) दि.28 जानेवारी २०१९ रोजी आर्टस् अँण्ड कॉमर्स कॉलेज, कडेपूर आणि शिवाजी विद्यापीठ ,कोल्हापूरयांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित "भाषिक कौशल्ये व व्यक्तिमत्व विकास" या विषयावरीलएकदिवसीय कार्यशाळेत सहभाग.

७) दि.29 जानेवारी २०१९ रोजी आर्टस् अँड कॉमर्स कॉलेज, कडेपूर आणि शिवाजी विद्यापीठ ,कोल्हापूरयांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित "English for job Opportunities" या विषयावरीलएकदिवसीय कार्यशाळेत सहभाग.

८) दि.८ व ९ फेब्रुवारी २०२० रोजी श्रीमती आक्काताई रामगोंडा पाटील कन्या महाविद्यालय ,इचलकरंजी व शिवाजी विद्यापीठ ,कोल्हापूरयांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजितदोनदिवसीय राष्ट्रीय परिषद व २४ व्याअधिवेशनामध्ये सहभाग.

९) दि.१७ ते २२ जून २०२० या कालावधीत भाई अकॅडमी पाचगणी व आर्टस् अँण्ड कॉमर्स कॉलेज, नागठाणे द्वारा आयोजित सहा दिवसीयNational Level Interdisciplinary Online Interactive Faculty Development Programme on Professional Skills and Moral Leadership या मध्ये सक्रिय सहभाग.

१०) या शिवाय महाविद्यालयातीलएन. एस. एस. कार्यक्रम अधिकारी वेळापत्रक समिती ,प्रवेश समिती ,विवेकवाहिनी समिती.... इत्यादी समित्यात सदस्य म्हणून काम केले.

प्रा. सौ. आशाराणी हावळे

१) ३१ ऑगस्ट, २०१९ श्रीमती अक्काताई रामगोंडा पाटील कन्या महाविद्यालय, इचलकरंजी हिंदी विभाग और शिवाजी विश्वविद्याल कोल्हापूर और शिवाजी विश्वविद्याल हिंदी प्राध्यपक परिषद के संयुक्त तत्वावधान में पुनर्रचित पाठ्यक्रम पर आयोजित एक दिवसीय कार्यशाला में सहभाग।
२) १९, २० दिसंबर, २०१९ दहिवडी कॉलेज,दहिवडी एवं शिवाजी विश्वविद्याल,कोल्हापूर के संयुक्त तत्वावधान मे 'Discrimination in Literature: Cast,Religion and Gender Bias in Litrature (DLRG-१९)' इस विषय पर आयोजित आंतरराष्ट्रीय चर्चा सत्र में 'दोहरा अभिशाप उपन्यास में दलित वर्ग' इस पेपर का पठन।
३) २८ जनवरी २०२० आर्ट्स अँण्ड कॉमर्स कॉलेज,कडेपूर एवंशिवाजी विश्वविद्याल,कोल्हापूर के संयुक्त तत्वावधान में आयोजित 'भाषिक कौशल्ये व व्यक्तिमत्व विकास' इस विषय में आयोजित कार्यशाला में सहभाग।
४) २९ जनवरी २०२० आर्ट्स अँण्ड कॉमर्स कॉलेज,कडेपूर एवंशिवाजी विश्वविद्याल,कोल्हापूर के संयुक्त तत्वावधान में आयोजित 'English For Job Apportunities' इस विषय में आयोजित कार्यशाला में सहभाग।

पेपर प्रकाशन –
हिंदी उपन्यास में दलित वर्ग'दोहरा अभिशाप' उपन्यास के परिप्रेक्ष्य में (P.No-883-886) U.G.C. Care Journal Feb-2020 ISBN-2277-2359, Vol-12 ,Issue -12 में पेपर प्रकाशित।

नाव - प्रा. डॉ. विजया प्रशांत पवार

M.A., M.Phil, SET, NET, Phd

१) मराठी विषयातील पीएच.डी. पदवी प्राप्त - १६ नोव्हेंबर २०१९.
२) NET परीक्षा उत्तीर्ण - डिसेंबर २०१९
३) राजर्षी शाहू आर्टस ॲण्ड कामर्स कॉलेज रुकडी कॉलेज आयोजित आंतरराष्ट्रीय सेमिनार मध्ये 'गुरुदेव रवींद्रनाथ टागोर यांचे शैक्षणिक तत्वज्ञान' या विषयावर शोधनिबंध सादर - १ मार्च २०१९
४) डी.पी. भोसले कॉलेज आयोजित आंतरराष्ट्रीय सेमिनार मध्ये 'भटक्या विमुक्तांच्या कला' या विषयावर शोधनिबंध सादर. - १ व २ एप्रिल २०१९
५) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महाविद्यालय औंध,पुणे आयोजित आंतरराष्ट्रीय सेमिनार मध्ये 'एक

संघर्षमयी सरिता' या विषयावर शोधनिबंध सादर. - १५ डिसेंबर २०१९.
६) विलिंग्डन कॉलेज सांगली येथील राष्ट्रीय चर्चासत्रात 'मराठी कवितेतील स्त्रीवादी जाणीवा' या विषयावर शोधनिबंध सादर. - ४ मार्च २०२०.
७) स.गा.म. कॉलेज कराड आयोजित दोन दिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्रात 'तुकाराम शिष्या बहिणाबाई' या विषयावर शोधनिबंध सादर. - १ व २ फेब्रुवारी २०२०
८)विलिंग्डन कॉलेज सांगली आयोजित बी. ए. भाग २ मराठी सुधारित अभ्यासक्रम कार्यशाळा सहभाग - २८ ऑगस्ट २०१९
९)आर्टस अ‍ॅण्ड कामर्स कॉलेज कडेपूर आयोजित 'भाषिक कौशल्ये व व्यक्तिमत्व विकास' कार्यशाळेत समन्वयक म्हणून सहभाग - २८ जानेवारी २०२०
१०) श्री स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताह आयोजित गुरुदेव कार्यकर्ता गटात वक्तृत्त्व स्पर्धेत जिल्हा पातळीवर प्रथम क्रमांक प्राप्त.

व्याख्यान

१) कला व वाणिज्य महाविद्यालय मायणी आयोजित १२ वे युवा ग्रामीण साहित्य संमेलनात तज्ञ मार्गदर्शक म्हणून सहभाग - १५ फेब्रुवारी २०२०
२) न्यू इंग्लिश स्कूल अ‍ॅण्ड कॉमर्स कॉलेज, कडेपूर येथे १२ वी शुभचिंतन कार्यक्रमात प्रमुख वक्ता म्हणून उपस्थित -१२ फेब्रुवारी. २०२०

आर्टस अ‍ॅण्ड कामर्स कॉलेज कडेपूर आयोजित एन. एन. एस. च्या विशेष श्रमसंस्कार शिबिरात

Mrs. Asha Vinod Sawant (Department of Commerce)

1) Participated in two days national seminar on Role of Co-operation in agricultural and rural developer organised by ShikshanMaharshiBapujiSalunkhe College Karad on 14th and 15th February 2019.

2) Participated in one day workshop on the newly introduced syllabus for the subject of "Fundamenties of Entrepreneurship" B com II, organised by SadguruGadageMaharaj College Karad on 29th August 2019.

3) Participated in one day workshop on the newly introduced syllabus for the subject of corporate Accounting", B Com II organised by Vivekanand College, Ichalkaranji on 28th Aug. 2019.

4) Published a research paper entitled "Role of District Credit plan in India An Analysis in the International & research journal "Research Journey" in January 2019.

5) Published a research paper entitled " A review of literature on the Evaluation of District Credit Plan in India" in the International & Research journal "Research Journey" in January 2019.